

Algoritmy

IAL 2021/2022

Grafové algoritmy

Bohuslav Křena

`krena@fit.vutbr.cz`

Co nás dnes čeká

- **Grafové algoritmy**
 - grafy a jejich reprezentace
 - průchody – do šířky a do hloubky
 - nejkratší cesta v grafu
 - problém obchodního cestujícího
- **Paralelní algoritmy**

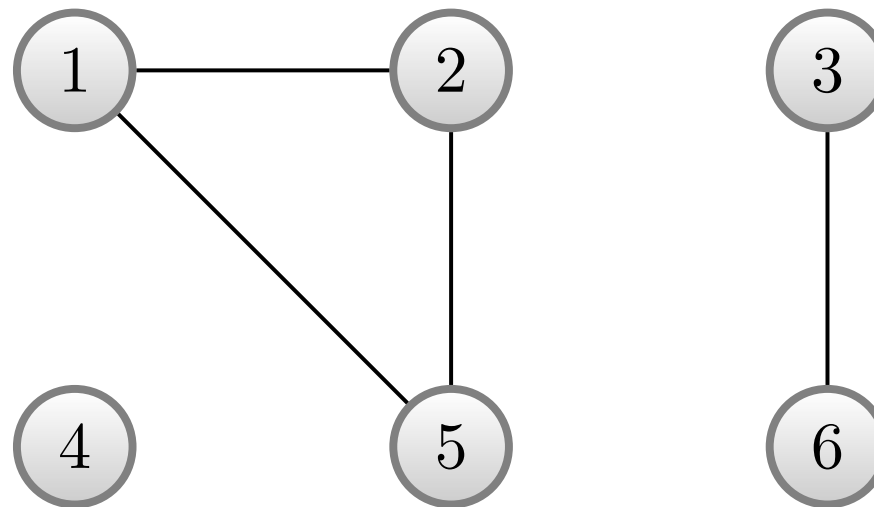
Část slidů byla s laskavým svolením autorů (Z. Křivka, T. Masopust) vytvořena na základě vybraných slidů z předmětu Grafové algoritmy (GAL).

Neorientovaný graf

Neorientovaný graf G je dvojice $G = (V, E)$, kde

- V je konečná množina **vrcholů** (uzlů) a
- E je množina **hran** tvaru $\{u, v\}$, kde $u, v \in V$ a $u \neq v$.
- Smyčky tedy nejsou povoleny.

Ukázka neorientovaného grafu:

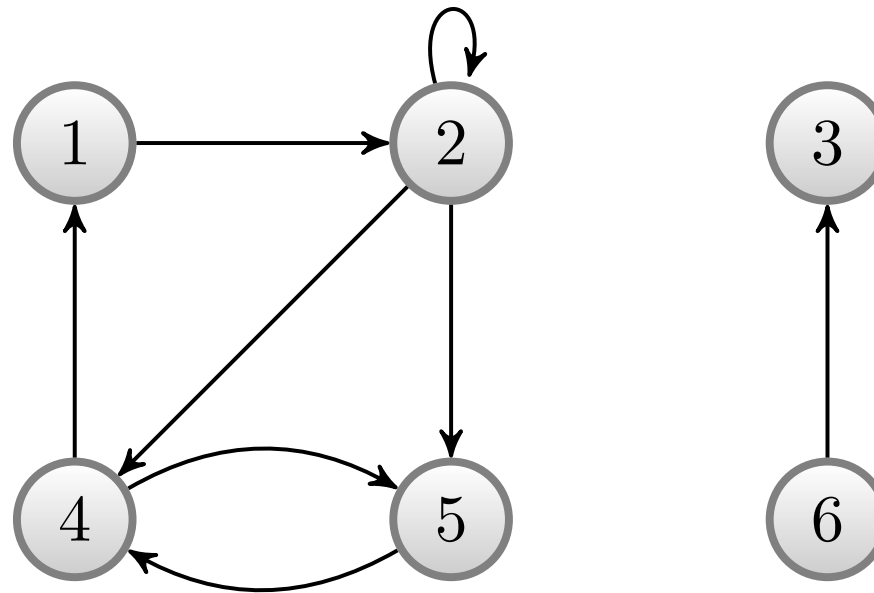

Orientovaný graf

Orientovaný graf G je dvojice $G = (V, E)$, kde

- V je konečná množina **vrcholů** a
- E je množina **hran** tvaru (u, v) , kde $u, v \in V$.
- Hrana (u, u) se nazývá **smyčka**.

Ukázka orientovaného grafu:

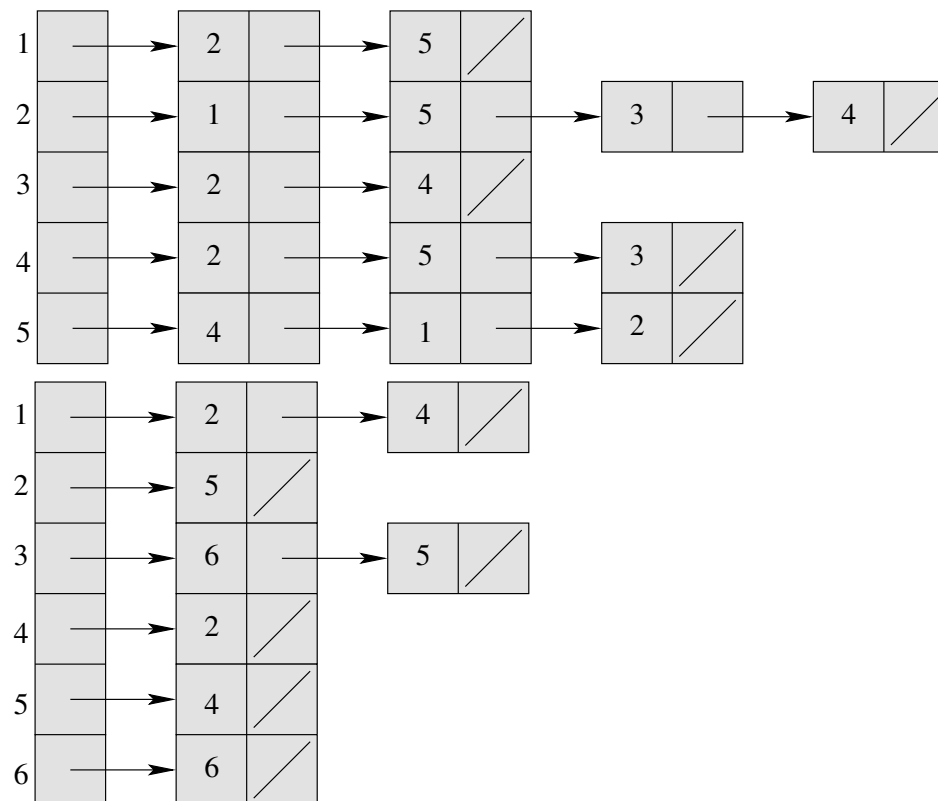
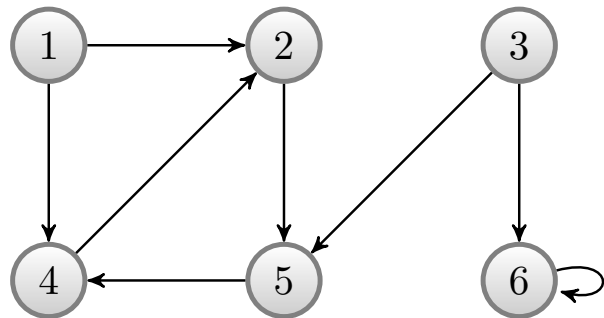
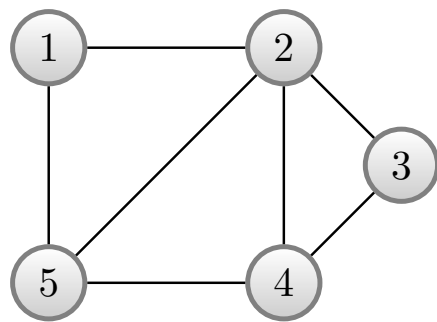
Reprezentace grafů

- Necht' $G = (V, E)$ je graf. Pak zavedeme následující značení:
 - $n = |V|$
 - $m = |E|$
- **Seznam sousedů**
 - preferovaná reprezentace
 - výhodnější zejména pro řídké grafy, tj. takové grafy, kde $m \ll n^2$.
- **Matice sousednosti**
 - může být výhodnější pro husté grafy, tj. ty, kde m je skoro n^2 ,
 - nebo když potřebujeme rychle rozhodnout, zda graf obsahuje hranu spojující dva dané vrcholy.
- **Matice incidence**
 - Explicitně zachycuje hrany.

Seznam sousedů

Seznam sousedů grafu $G = (V, E)$ sestává z

- pole $Adj[1 \dots n]$ mající n seznamů, jeden pro každý vrchol z V ,
- kde $Adj[u]$ obsahuje všechny vrcholy v takové, že $(u, v) \in E$.

Seznam sousedů – paměťová složitost

- Pokud G je orientovaný graf, pak součet délek seznamů seznamu sousedů je m , protože každá hrana tvaru (u, v) je reprezentována vrcholem v vyskytujícím se v $Adj[u]$.
- Pokud G je neorientovaný graf, pak součet délek seznamů seznamu sousedů je $2m$, protože každá hrana $\{u, v\}$ je reprezentována vrcholem v vyskytujícím se v $Adj[u]$ a vrcholem u vyskytujícím se v $Adj[v]$.
- Třída paměťové složitosti je v obou případech stejná, $\Theta(m + n)$.
- Nevýhoda: zjistit, zda je hrana (u, v) přítomná v grafu, znamená hledat vrchol v v celém seznamu $Adj[u]$.

Ohodnocený graf

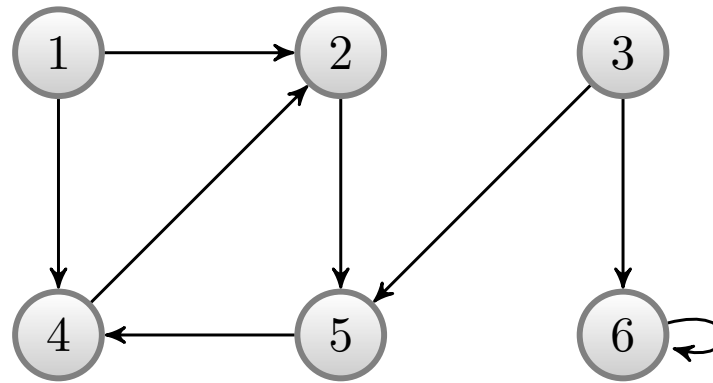
- Ohodnocený graf je takový graf, kde každá jeho hrana má přiřazenu nějakou hodnotu, typicky danou **váhovou funkcí** $w : E \rightarrow \mathbb{R}$.
- Seznam sousedů se snadno rozšíří pro ohodnocené grafy tak, že hodnota $w(u, v)$ je uložena s vrcholem v v seznamu $Adj[u]$.

Matice sousednosti

Nechť $G = (V, E)$ je graf a předpokládejme, že vrcholy jsou nějak očíslovány čísla $1, 2, \dots, n$. Matice sousednosti $A = (a_{ij})$ je čtvercová matice řádu n taková, že

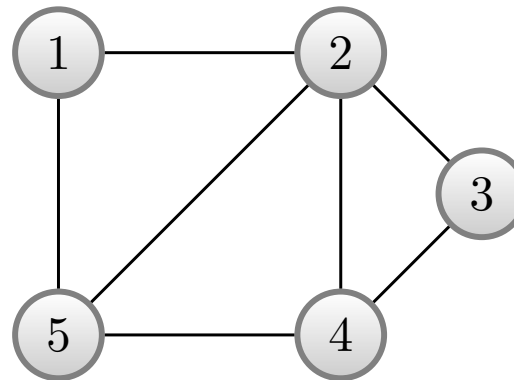
$$a_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{pokud } (i, j) \in E, \\ 0 & \text{jinak.} \end{cases}$$

	1	2	3	4	5	6
1	0	1	0	1	0	0
2	0	0	0	0	1	0
3	0	0	0	0	1	1
4	0	1	0	0	0	0
5	0	0	0	1	0	0
6	0	0	0	0	0	1

Matice sousednosti – paměťová složitost

	1	2	3	4	5
1	0	1	0	0	1
2	1	0	1	1	1
3	0	1	0	1	0
4	0	1	1	0	1
5	1	1	0	1	0

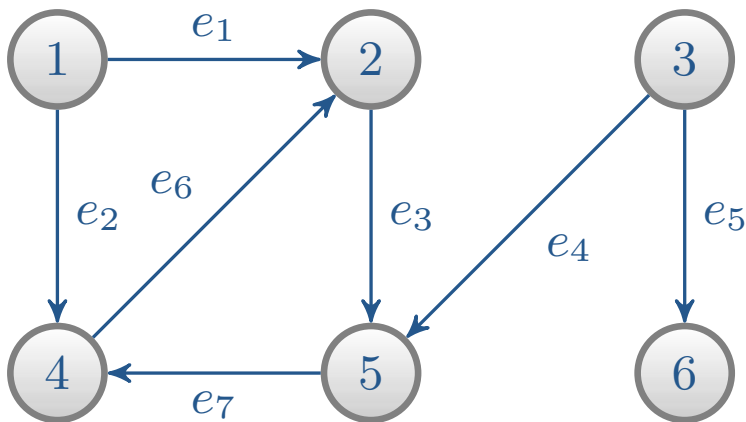
- Množství obsazené paměti je bez ohledu na počet hran $\Theta(n^2)$.
- Matice sousednosti neorientovaného grafu je symetrická. Stačí tedy do paměti uložit pouze část matice nad diagonálou.
- Nechť $G = (V, E)$ je ohodnocený graf, pak

$$a_{ij} = \begin{cases} w(i, j) & \text{pokud } (i, j) \in E, \\ NIL & \text{jinak,} \end{cases}$$

kde NIL je nějaká unikátní hodnota, většinou 0 či ∞ .

Matice incidence

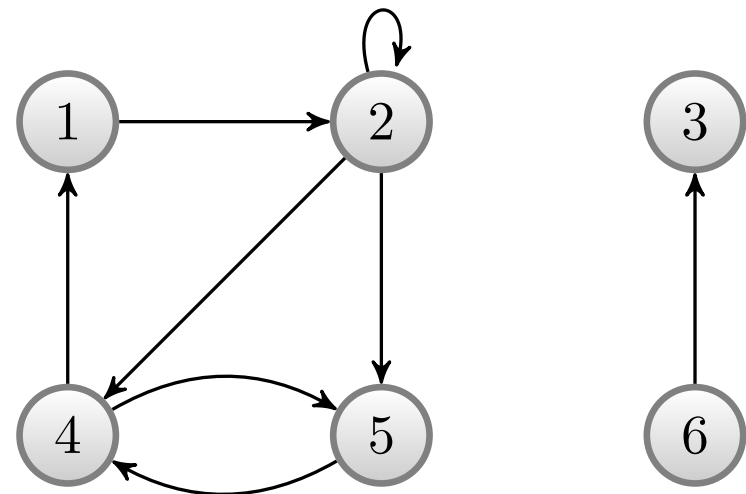
- Zachycuje incidenci vrcholů a hran:
 - $b_{ij} = 1 \Rightarrow$ hrana j začíná ve vrcholu i
 - $b_{ij} = -1 \Rightarrow$ hrana j končí ve vrcholu i
 - $b_{ij} = 2 \Rightarrow$ hrana j je smyčkou u vrcholu i
 - $b_{ij} = 0 \Rightarrow$ hrana j nemá s vrcholem i *nic společného*
- K hranám lze snadno přidat další informace.
- Množství obsazené paměti je $\Theta(n \times m)$.
 - Vhodné pro grafy s malým počtem hran.

	e_1	e_2	e_3	e_4	e_5	e_6	e_7
1	1	1	0	0	0	0	0
2	-1	0	1	0	0	-1	0
3	0	0	0	1	1	0	0
4	0	-1	0	0	0	1	-1
5	0	0	-1	-1	0	0	1
6	0	0	0	0	-1	0	0

Sled, tah, cesta

- Posloupnost vrcholů $\langle v_0, v_1, v_2, \dots, v_k \rangle$, kde $(v_{i-1}, v_i) \in E$ pro $i = 1, 2, \dots, k$, se nazývá **sled** délky k z v_0 do v_k .
- Sled je tedy určen vrcholy v_0, v_1, \dots, v_k a hranami $(v_0, v_1), (v_1, v_2), \dots, (v_{k-1}, v_k)$. Délka sledu je počet jeho hran.
- Pokud existuje sled s z u do u' , říkáme, že u' je **dosazitelný** z u sledem s , značeno $u \xrightarrow{s} u'$.
- **Tah** je sled, ve kterém se neopakují hrany.
- **Cesta** je sled, ve kterém se neopakují vrcholy.
- Uzavřená cesta se nazývá **kružnice**.
- Orientovaná kružnice se nazývá **cyklus**.
- Příklady
 - Sled $\langle 1, 2, 5, 4 \rangle$ je tahem i cestou.
 - $\langle 2, 5, 4, 5 \rangle$ je sled, který není cestou.
 - Je $\langle 2, 5, 4, 5 \rangle$ tahem?

Prohledávání grafu do šířky

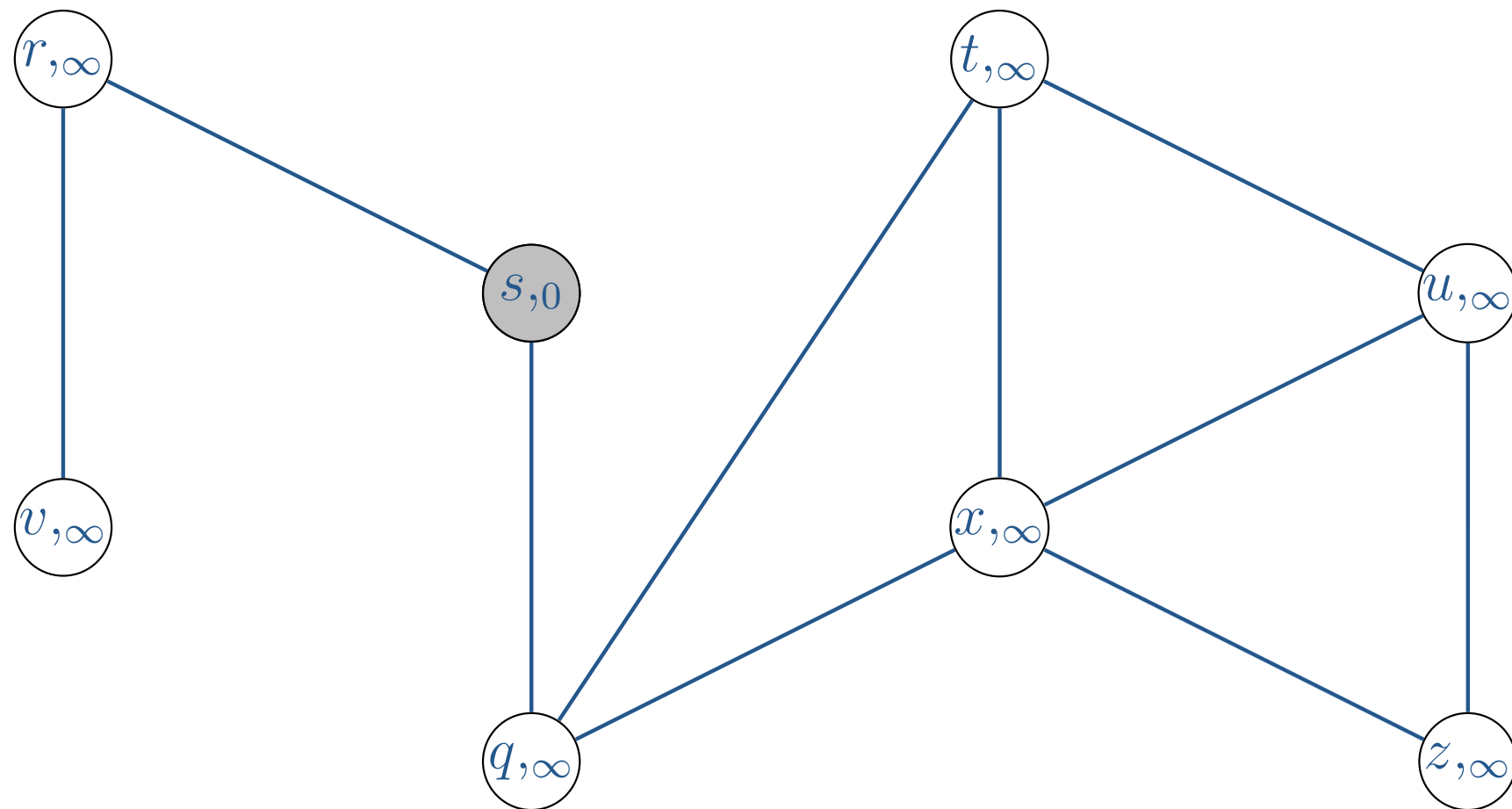
- Anglicky *Breadth-First Search (BFS)*
- Vstup: (ne)orientovaný graf $G = (V, E)$ a vrchol $s \in V$.
- Prochází všechny vrcholy dostupné z s a počítá jejich vzdálenost (počet hran) od s .
- Vytváří **strom prohledávání do šířky** s kořenem s obsahující všechny vrcholy dosažitelné z s . Cesta z s do v je nejkratší cestou v grafu.
- Při procházení grafu obarvuje vrcholy bílou, šedou a černou barvou.
- Reprezentace grafu – seznam sousedů.
- $color[u] \in \{\text{WHITE, GREY, BLACK}\}$.
- $\pi[u]$ je předchůdce u na cestě z s .
- $d[u]$ je vzdálenost (počet hran) u od s .

BFS(G, s)

BFS(G, s)

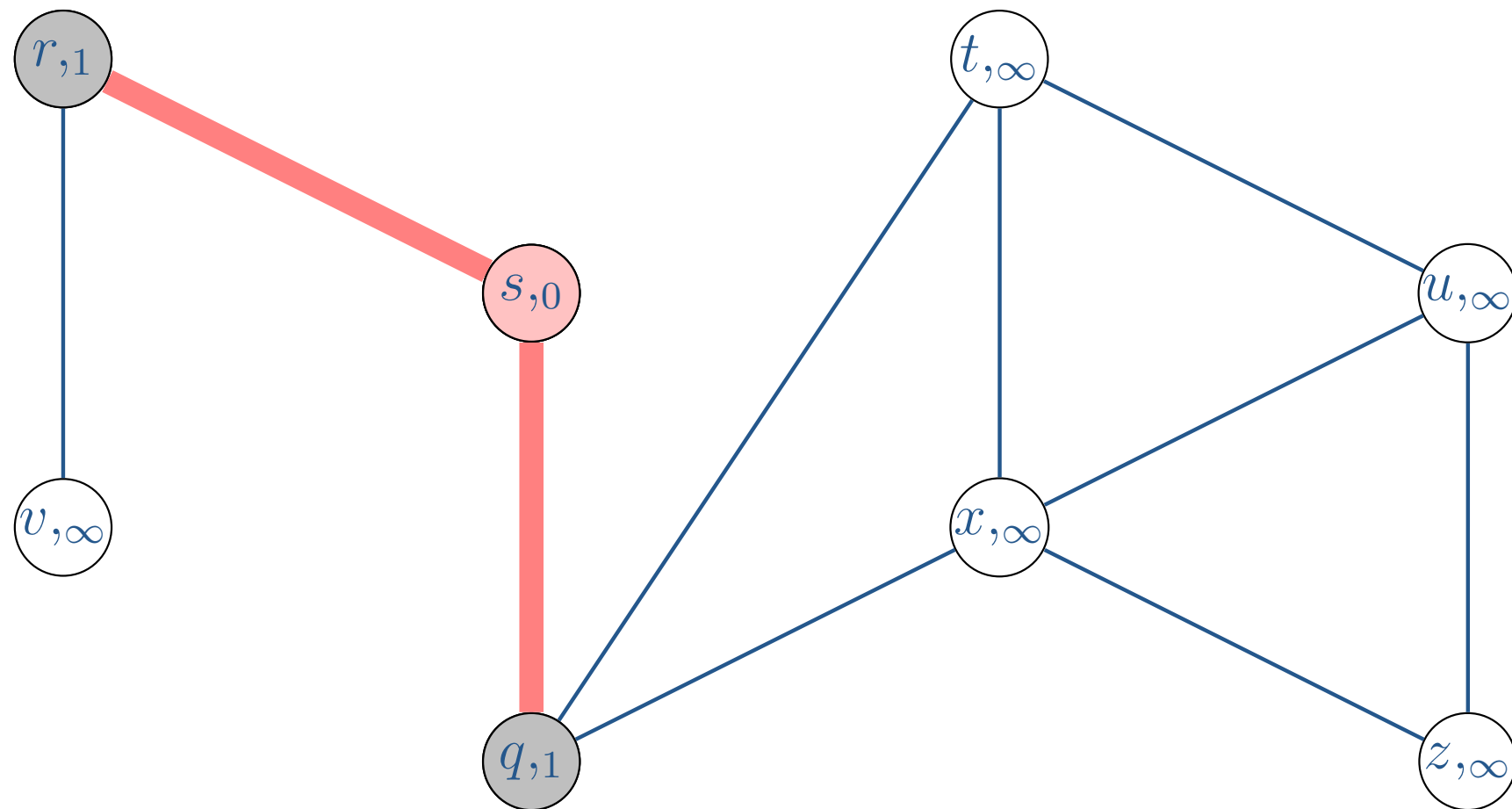
```
1   $color[s] \leftarrow GREY$ 
2   $d[s] \leftarrow 0$ 
3   $\pi[s] \leftarrow NIL$ 
4  for KAŽDÝ VRCHOL  $u \in V - \{s\}$ 
5      do  $color[u] \leftarrow WHITE$ 
6           $d[u] \leftarrow \infty$ 
7           $\pi[u] \leftarrow NIL$ 
8  INITQUEUE( $Q$ )
9  ADD( $Q, s$ )
10 while NOT ISEMPY( $Q$ )
11     do  $u \leftarrow FRONT(Q)$ 
12         for KAŽDÝ  $v \in Adj[u]$ 
13             do if  $color[v] = WHITE$ 
14                 then  $color[v] \leftarrow GREY$ 
15                      $d[v] \leftarrow d[u] + 1$ 
16                      $\pi[v] \leftarrow u$ 
17                     ADD( $Q, v$ )
18         REMOVE( $Q$ )
19      $color[u] \leftarrow BLACK$ 
```

BFS – příklad

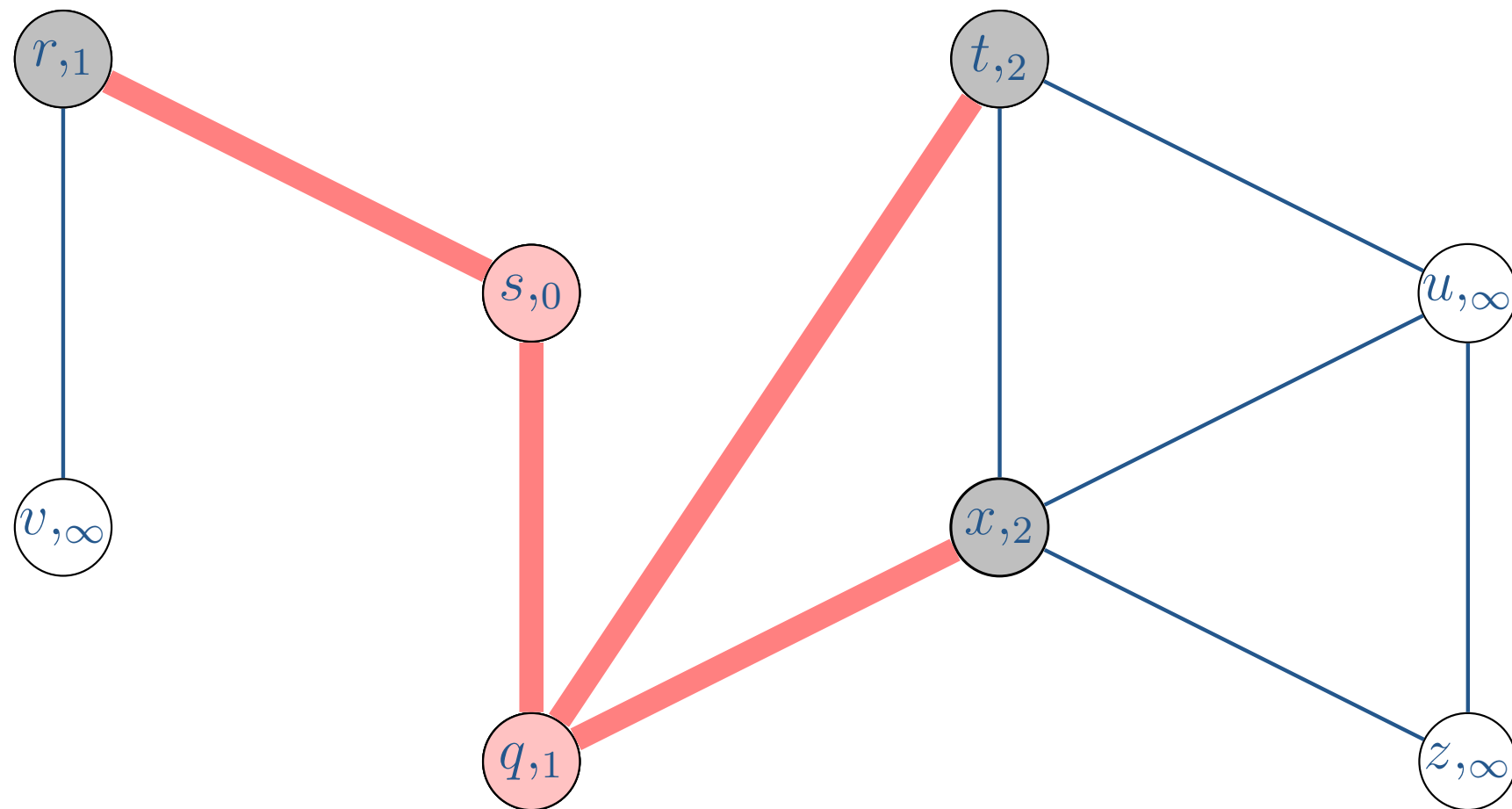
$$Q = s$$

BFS – příklad

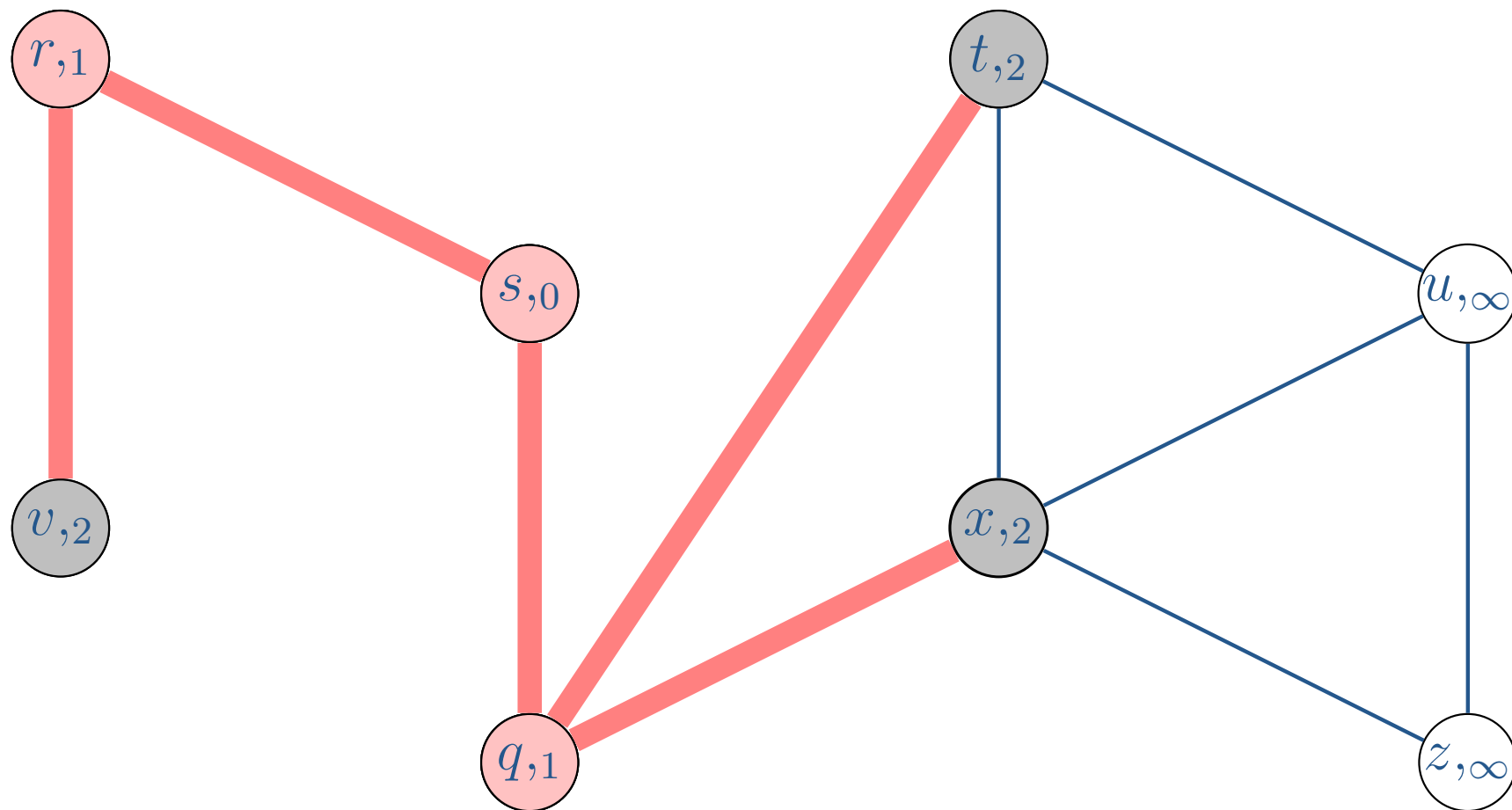
$$Q = qr$$

BFS – příklad

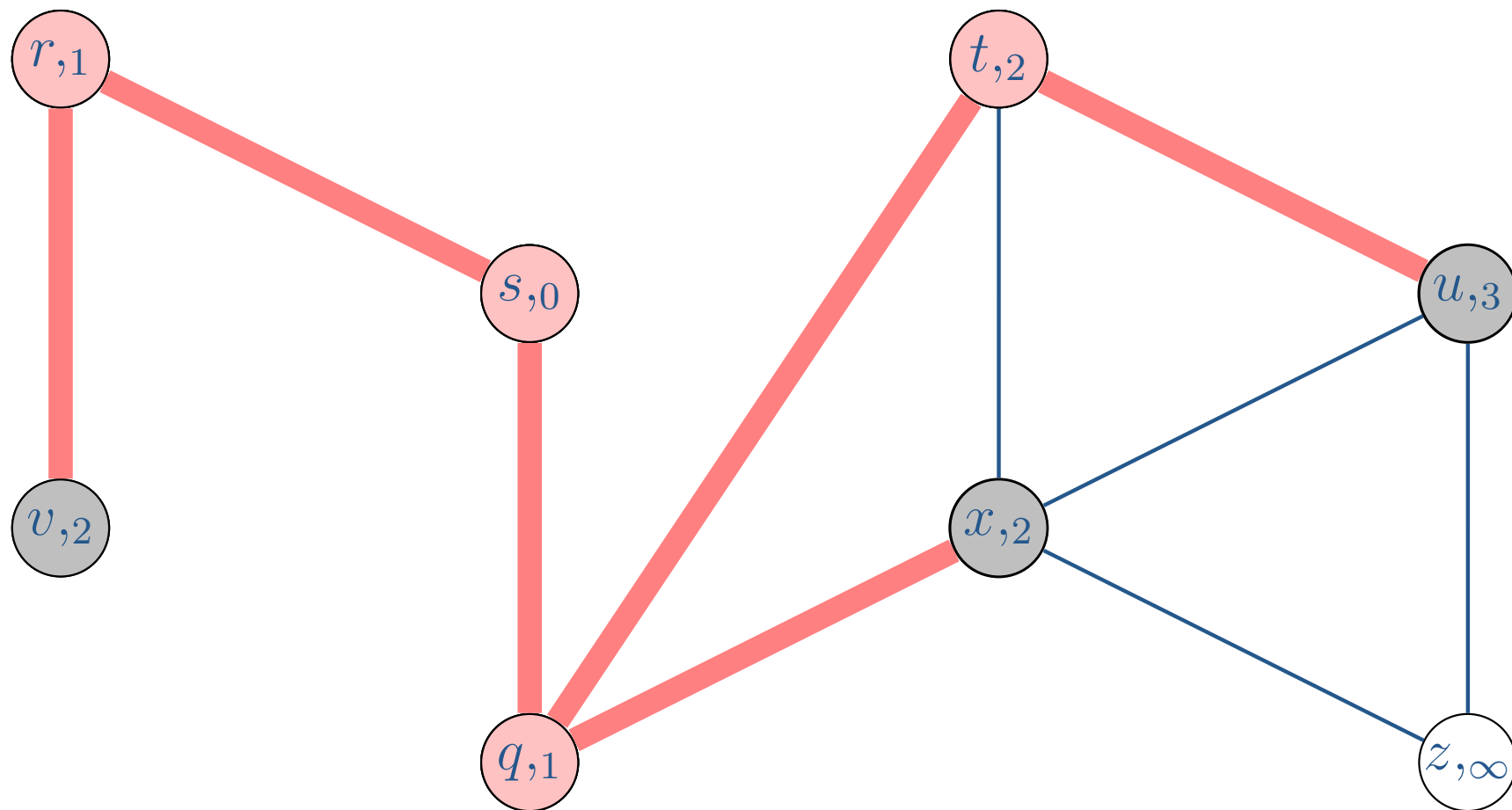
$Q = rtx$

BFS – příklad

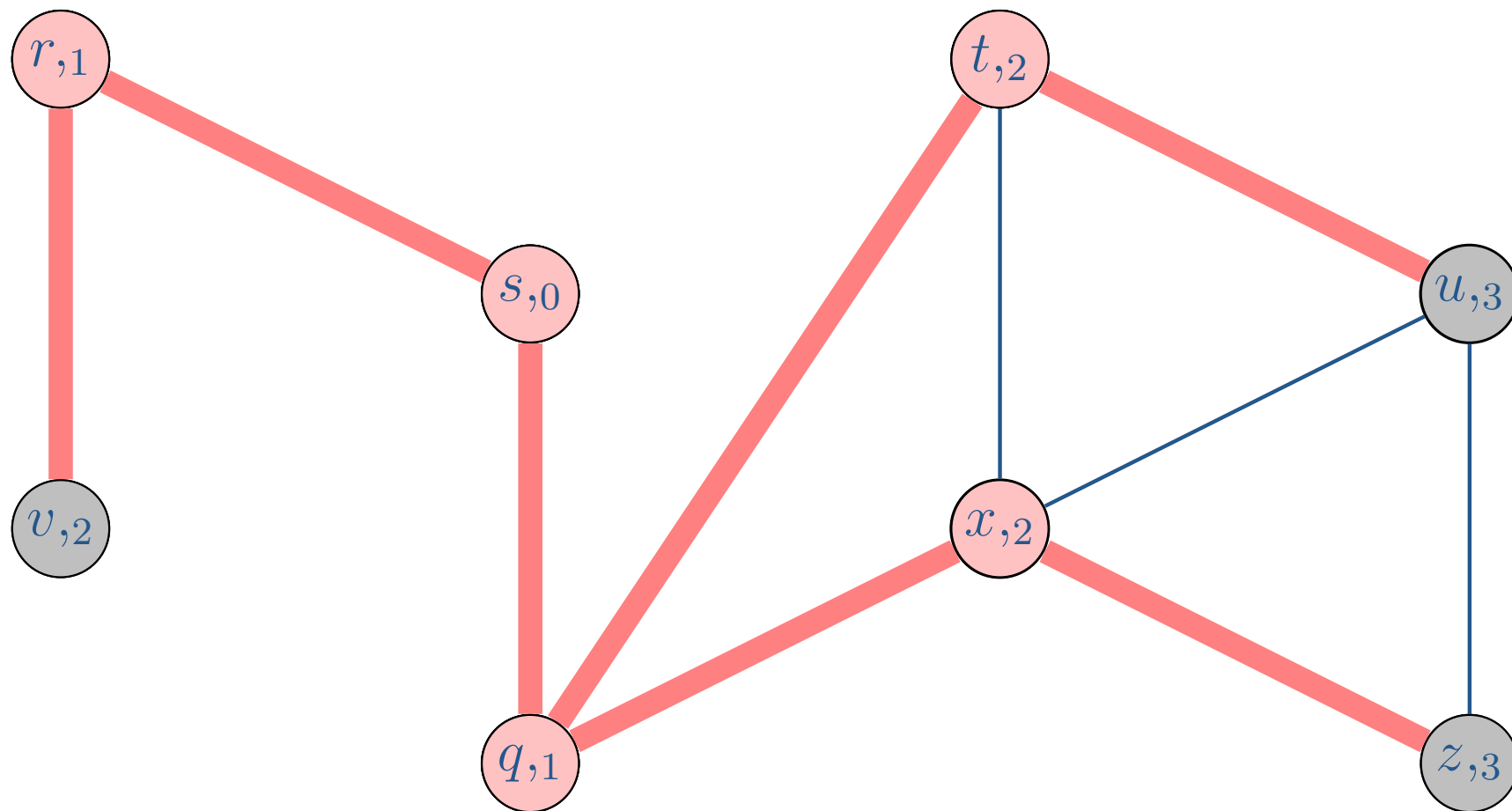
$$Q = txv$$

BFS – příklad

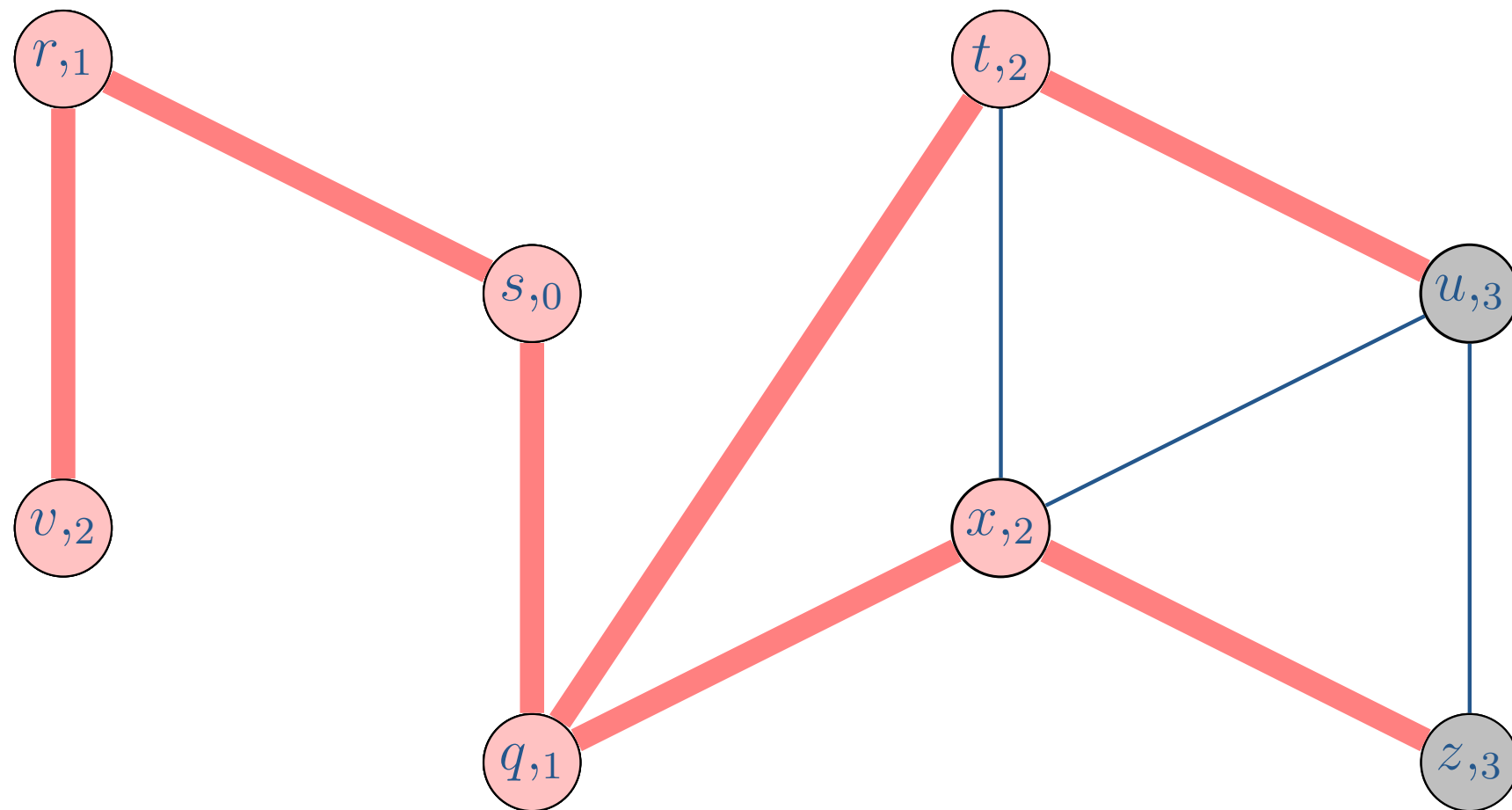
$$Q = xvu$$

BFS – příklad

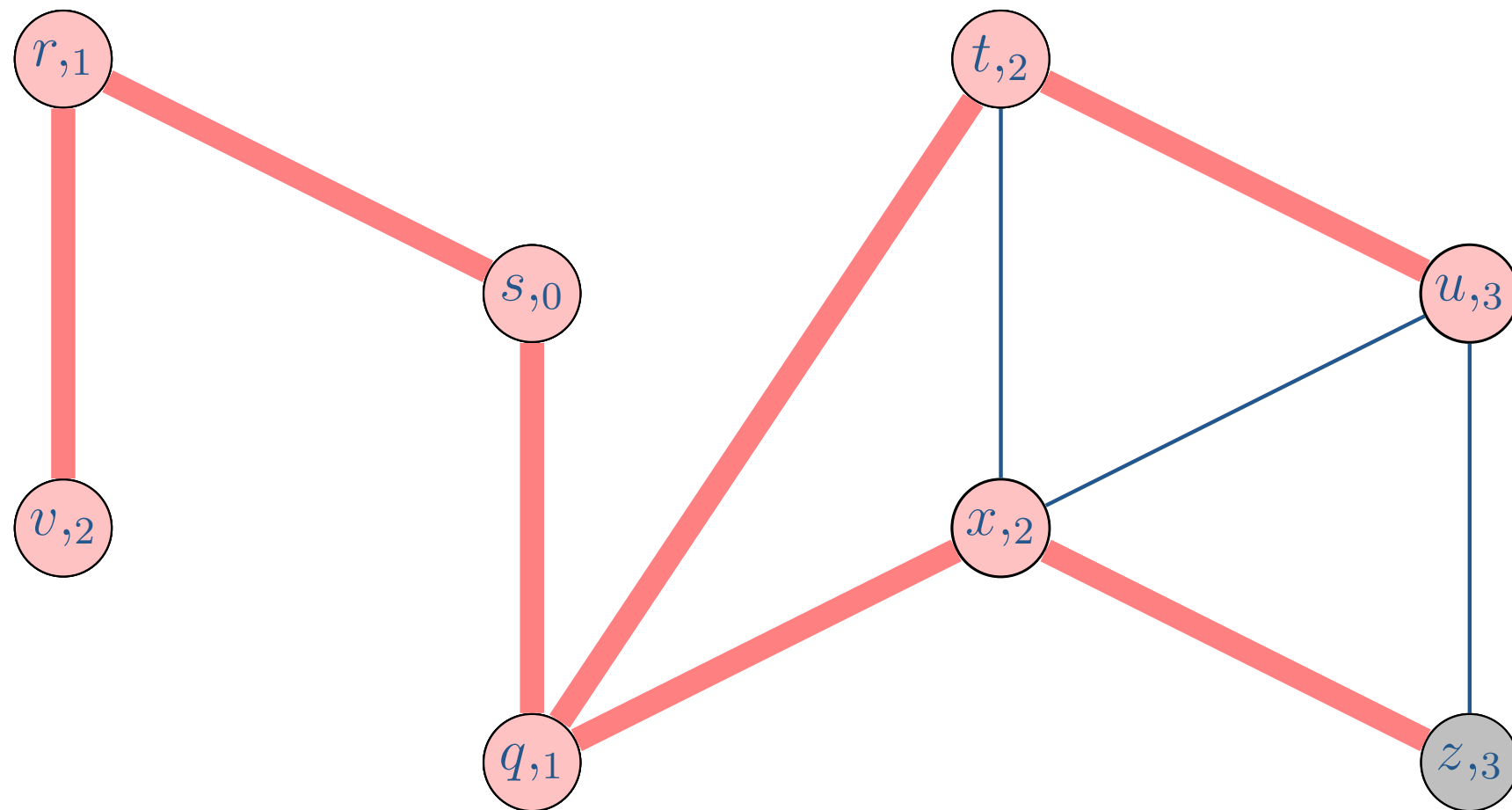
$$Q = vuz$$

BFS – příklad

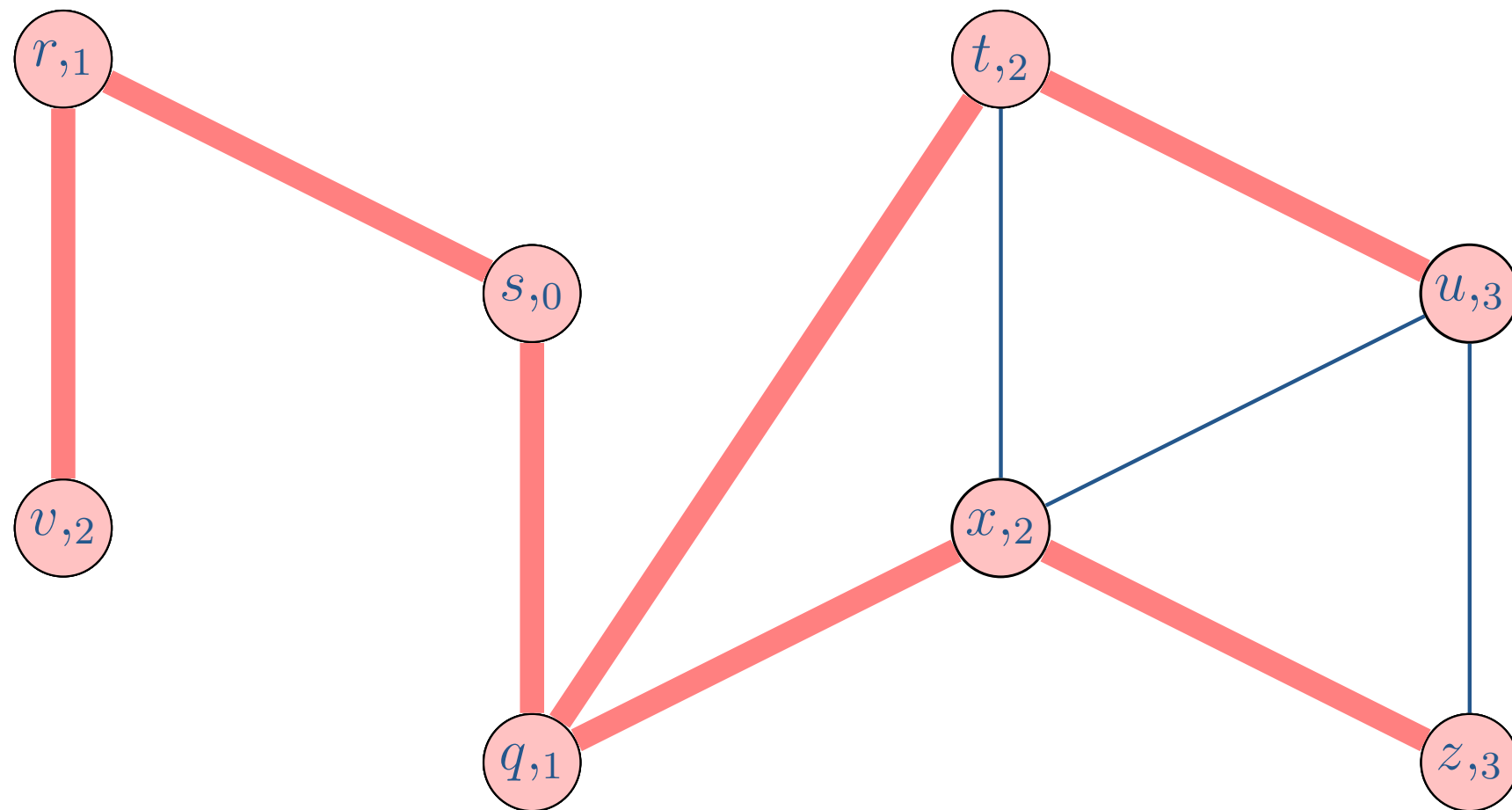
$$Q = uz$$

BFS – příklad

$Q = z$

BFS – příklad

$$Q = \emptyset$$

Jaká je složitost BFS?

```
BFS( $G, s$ )
1   $color[s] \leftarrow GREY$ 
2   $d[s] \leftarrow 0$ 
3   $\pi[s] \leftarrow NIL$ 
4  for KAŽDÝ VRCHOL  $u \in V - \{s\}$ 
5      do  $color[u] \leftarrow WHITE$ 
6           $d[u] \leftarrow \infty$ 
7           $\pi[u] \leftarrow NIL$ 
8  INITQUEUE( $Q$ )
9  ADD( $Q, s$ )
10 while NOT ISEMPY( $Q$ )
11     do  $u \leftarrow FRONT(Q)$ 
12         for KAŽDÝ  $v \in Adj[u]$ 
13             do if  $color[v] = WHITE$ 
14                 then  $color[v] \leftarrow GREY$ 
15                      $d[v] \leftarrow d[u] + 1$ 
16                      $\pi[v] \leftarrow u$ 
17                     ADD( $Q, v$ )
18         REMOVE( $Q$ )
19      $color[u] \leftarrow BLACK$ 
```


Analýza složitosti BFS

- Ve **while**-cyklu již není možno obarvit vrchol na bílo.
- Řádek 13 proto zaručuje, že každý vrchol bude zařazen do fronty (a následně vybrán z fronty) nejvýše jednou.
- Operace vkládání a vybírání prvku z fronty je konstantní, tj. $O(1)$, takže celkový čas na operace fronty je $O(n)$.
- Protože se seznam sousedů daného vrcholu prochází pouze při jeho vybrání z fronty, je seznam skenován nejvýše jednou.
- Jelikož je suma délek těchto seznamů rovna $\Theta(m)$, je celkový čas skenování seznamu sousedů $O(m)$.
- Inicializace zabere čas $O(n)$, proto je celkový čas algoritmu $O(m + n)$, tj. lineární vzhledem k velikosti reprezentace grafu G .

Prohledávání grafu do hloubky

- Anglicky *Depth-First Search (DFS)*
- DFS odpovídá procházení bludištěm.
- Vstup: (ne)orientovaný graf $G = (V, E)$ a vrchol $s \in V$.
- Výstup: **strom prohledávání do hloubky**
- Reprezentace grafu – seznam sousedů.
- Používá pole předchůdců π .
- Varianta: projít všechny vrcholy a vytvořit **les prohledávání do hloubky**.

Prohledávání grafu do hloubky

- Při procházení grafu obarvuje vrcholy bílou, šedou a černou barvou.

$$color[u] \in \{WHITE, GREY, BLACK\}$$

- $d[u]$ je časová známka prvního prozkoumání vrcholu (obarvení na šedo).
- $f[u]$ je časová známka dokončení prozkoumávání seznamu sousedů vrcholu u (začernění vrcholu).

$$color[u] = WHITE \text{ v čase před } d[u]$$

$$color[u] = GREY \text{ v čase } d[u] \text{ až } f[u]$$

$$color[u] = BLACK \text{ v čase po } f[u]$$

- $time$ je globální proměnná.

DFS(G, s)

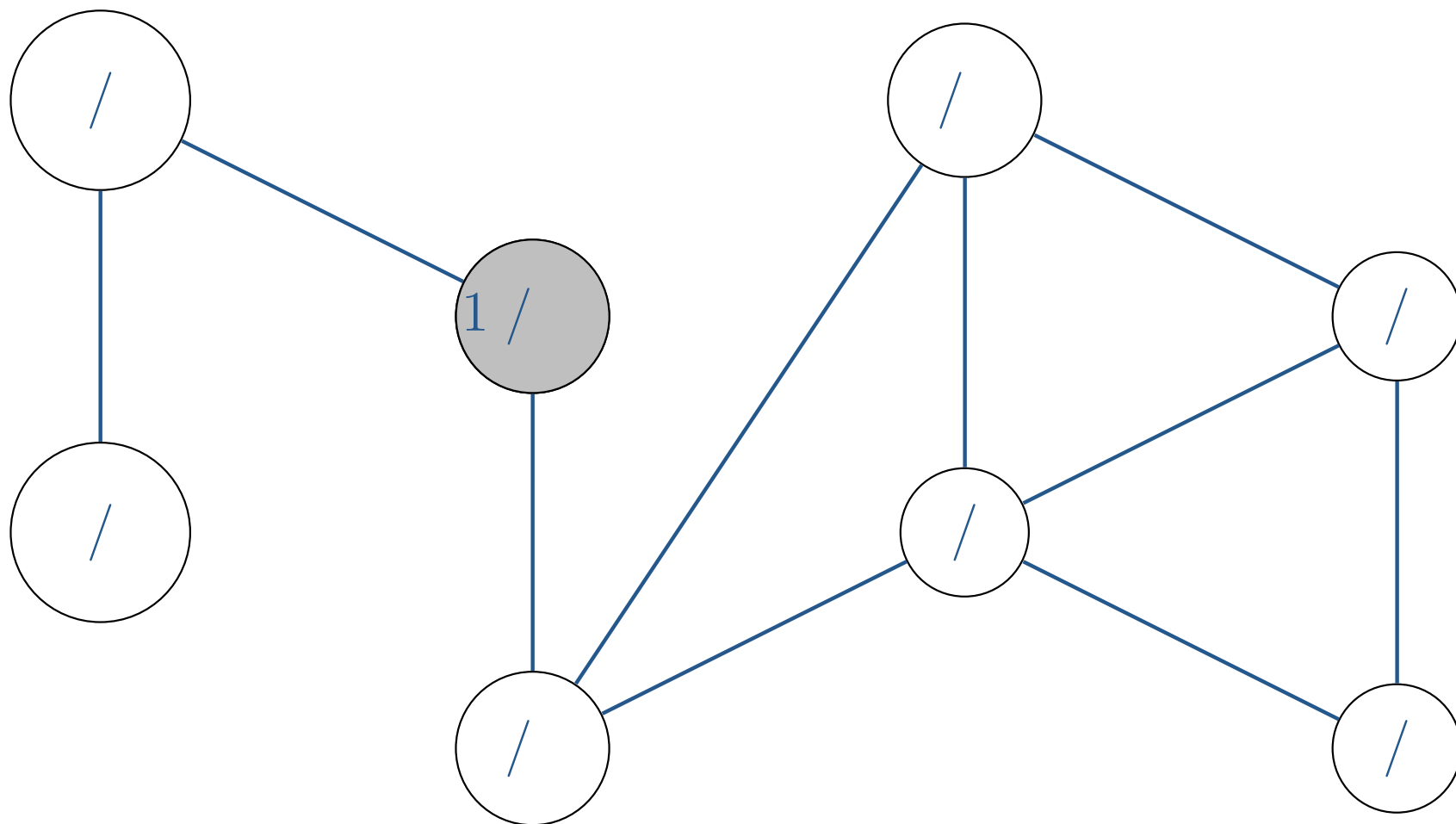
DFS(G, s)

```
1  for KAŽDÝ VRCHOL  $u \in V$ 
2      do  $color[u] \leftarrow WHITE$ 
3           $\pi[u] \leftarrow NIL$ 
4   $time \leftarrow 0$ 
5  DFS-VISIT( $s$ )
```

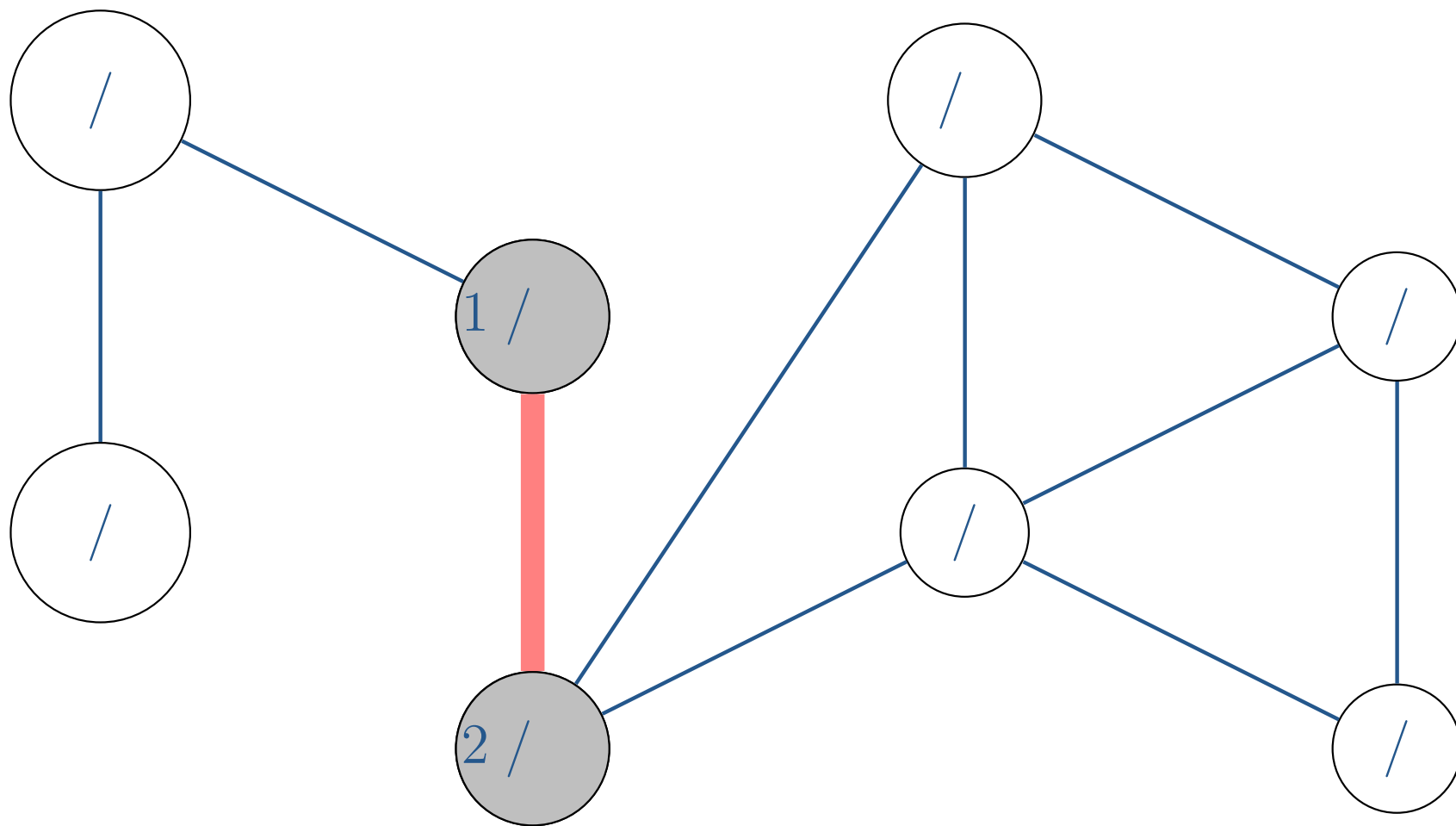
DFS-VISIT(u)

```
6   $color[u] \leftarrow GREY$ 
7   $time \leftarrow time + 1$ 
8   $d[u] \leftarrow time$ 
9  for KAŽDÝ VRCHOL  $v \in Adj[u]$ 
10     do if  $color[v] = WHITE$ 
11         then  $\pi[v] \leftarrow u$ 
12             DFS-VISIT( $v$ )
13   $color[u] \leftarrow BLACK$ 
14   $time \leftarrow time + 1$ 
15   $f[u] \leftarrow time$ 
```

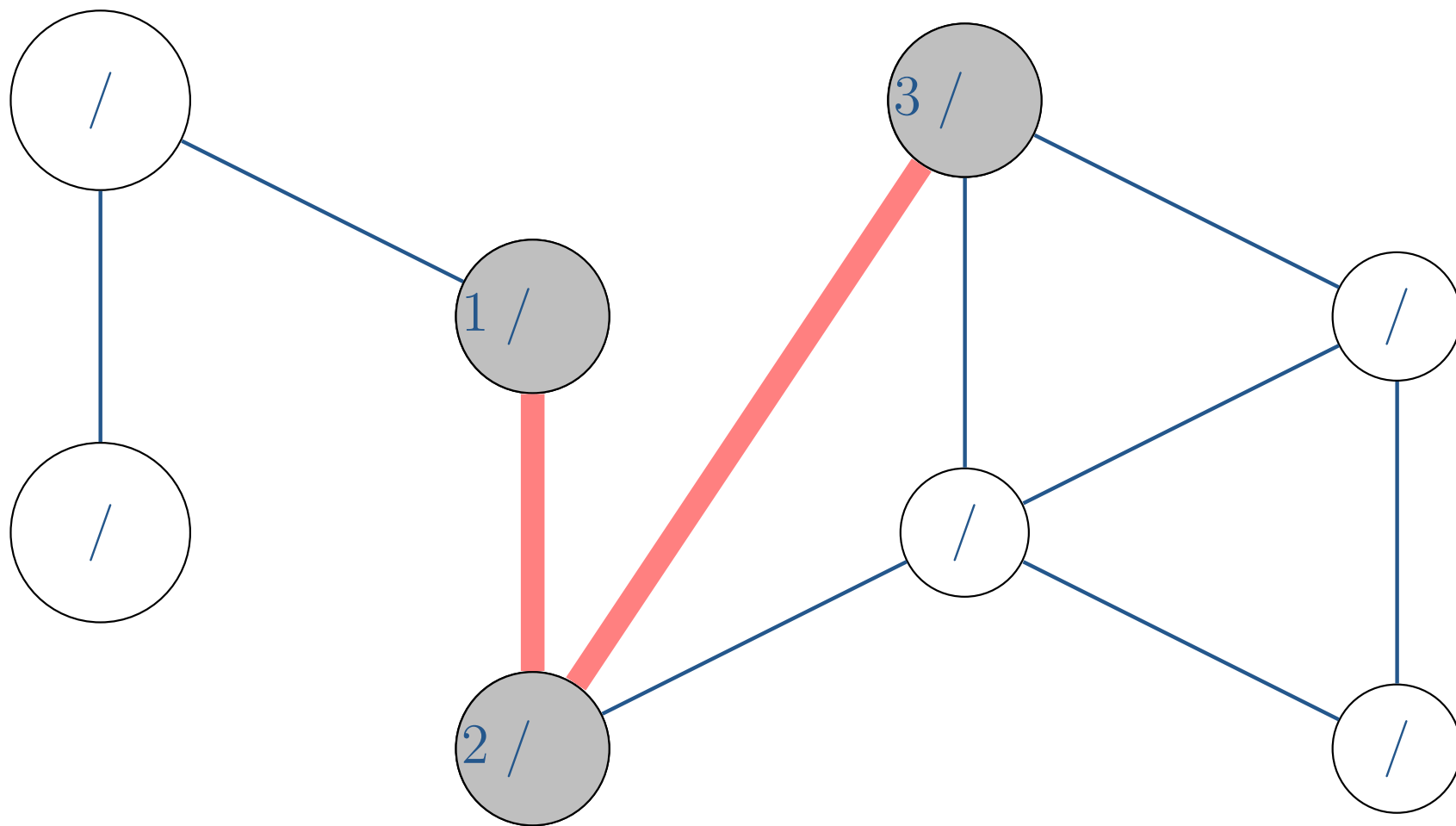
DFS – příklad

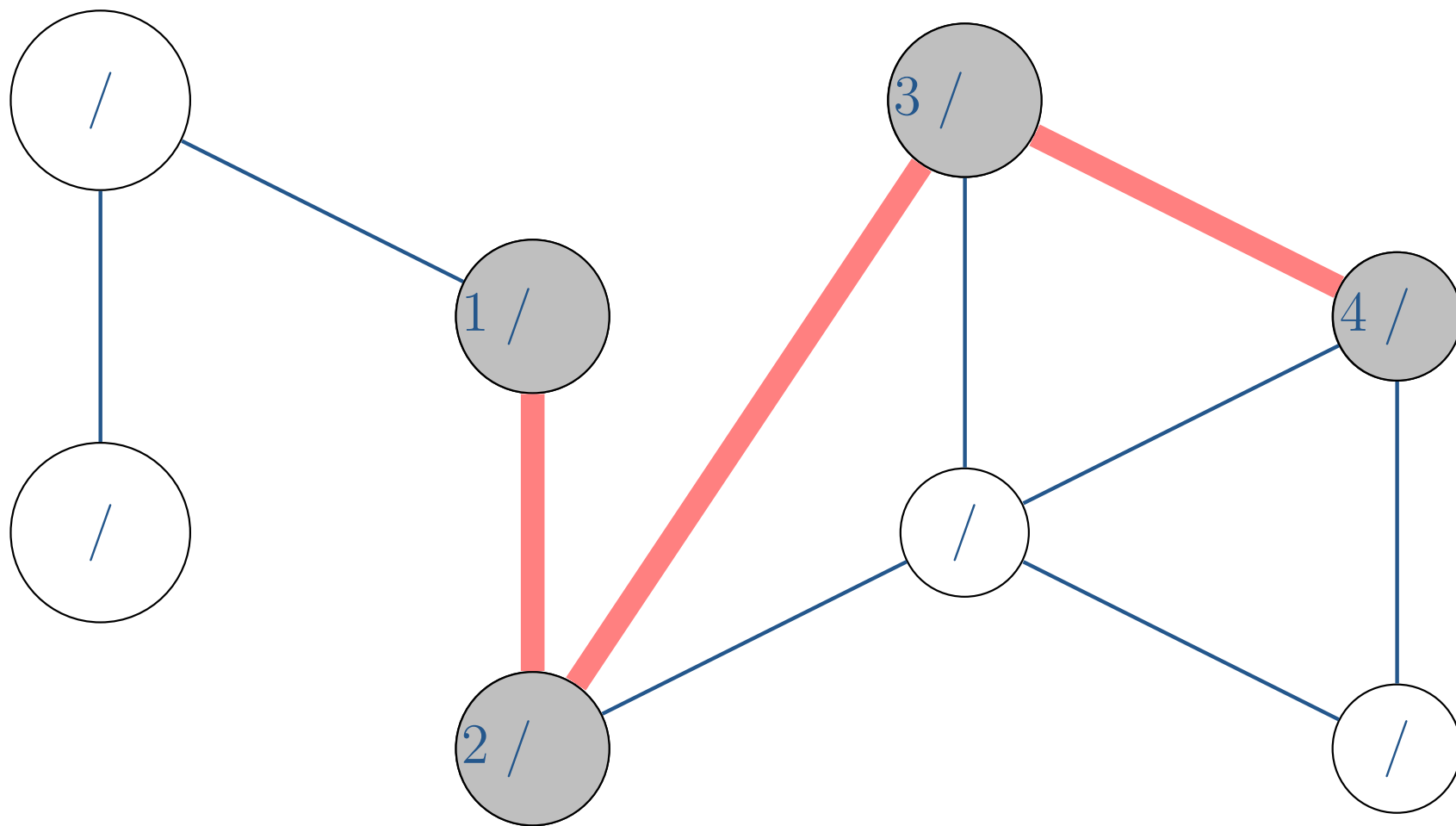
DFS – příklad

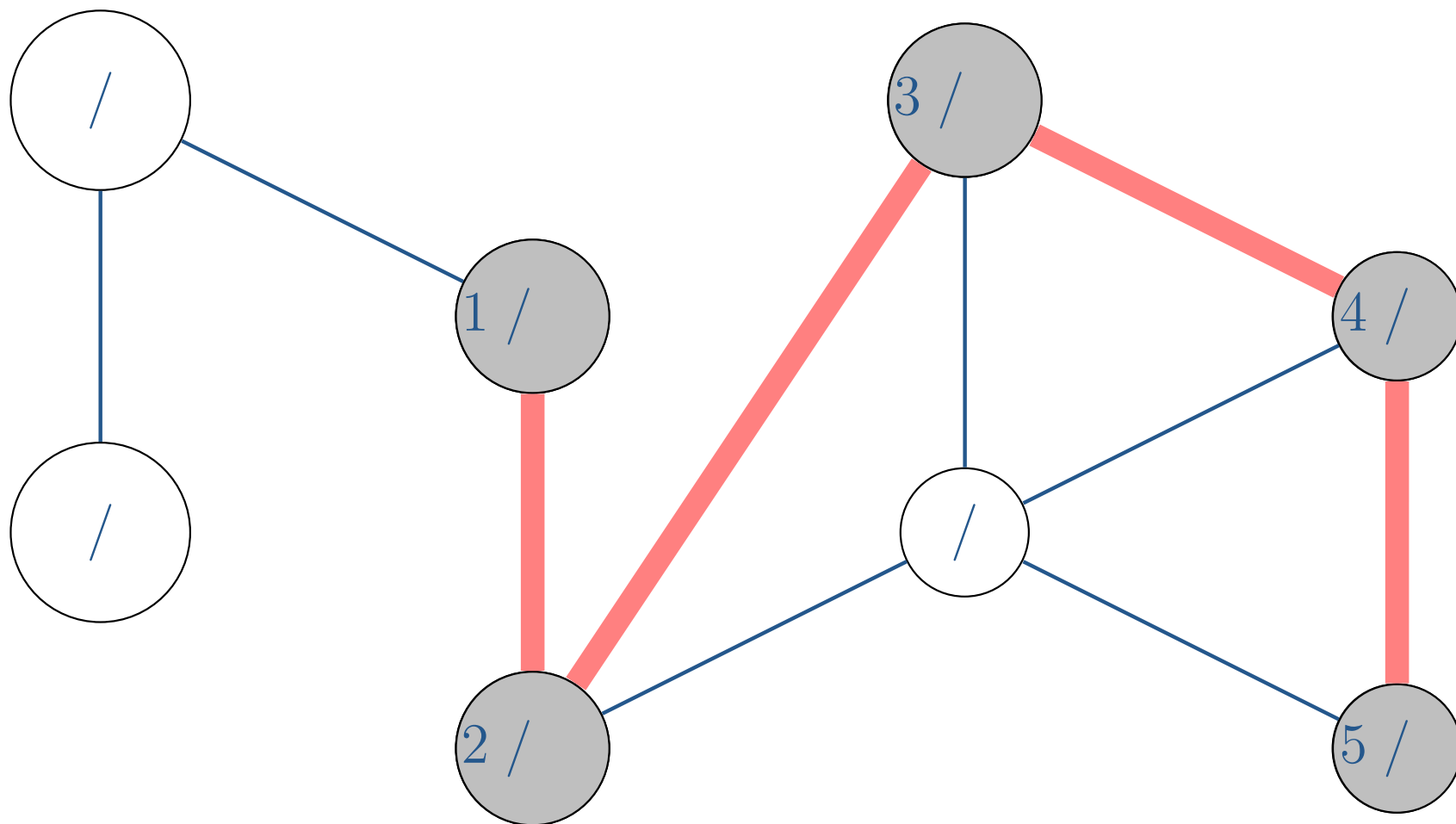
DFS – příklad

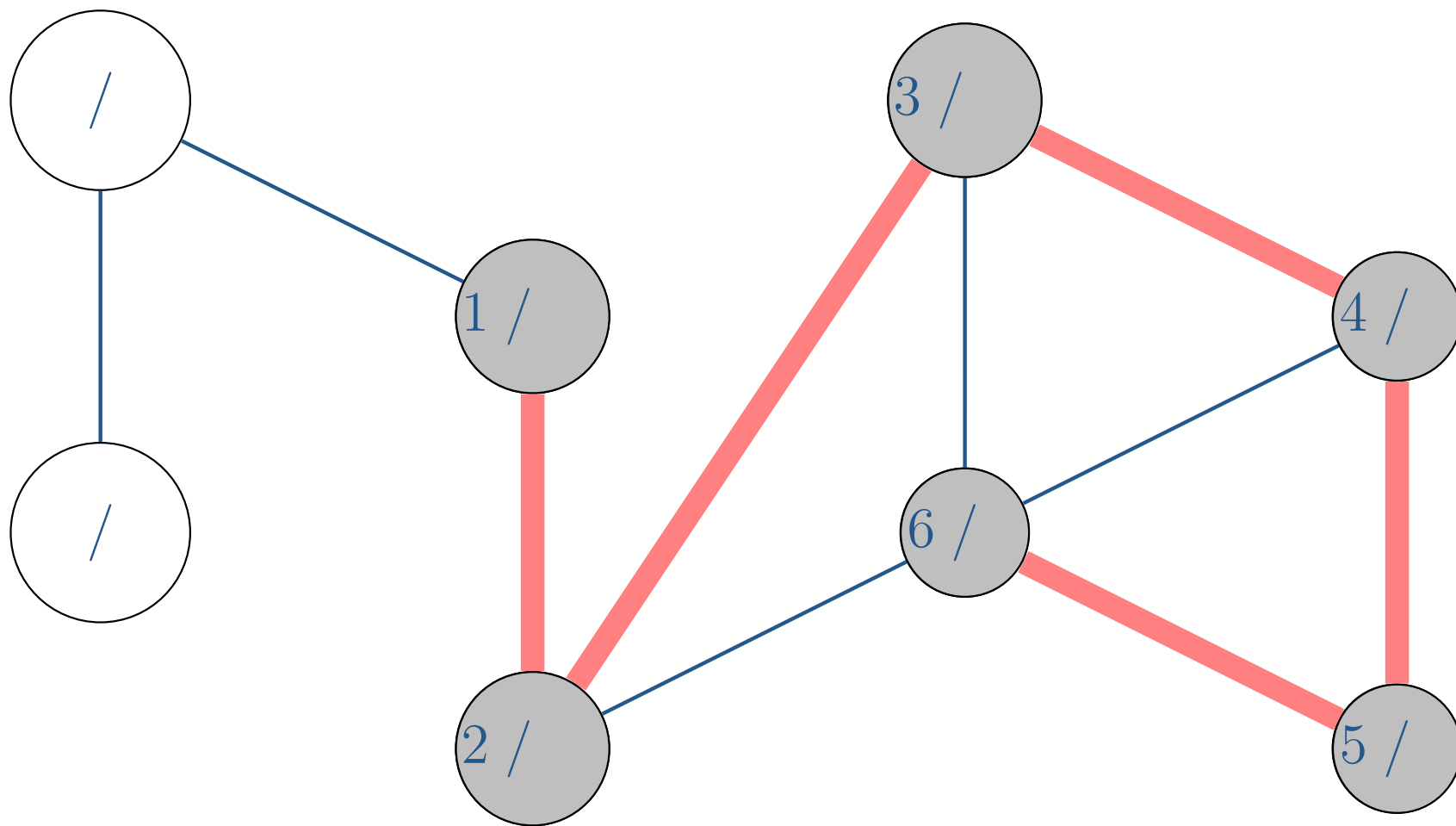
DFS – příklad

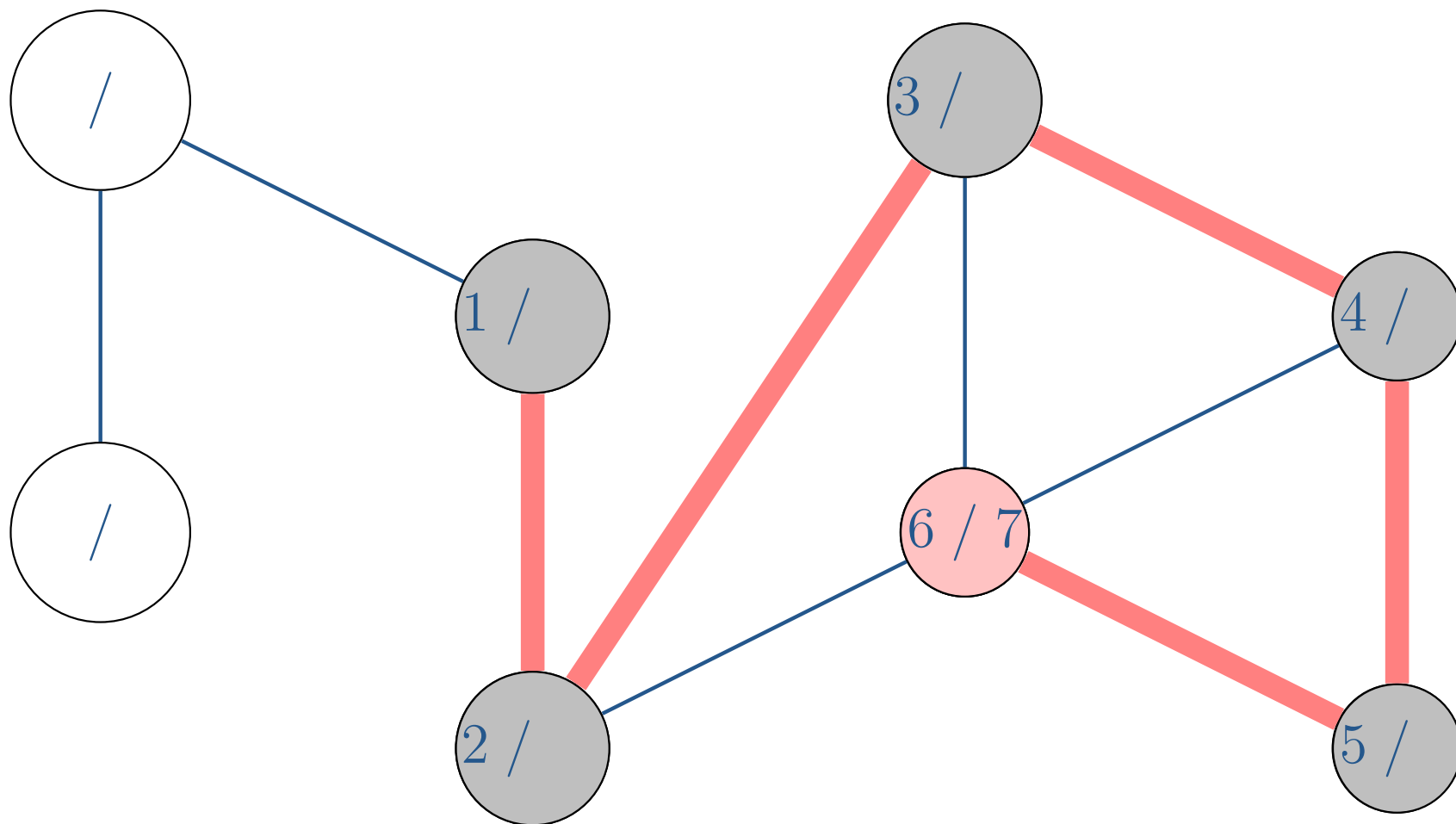
DFS – příklad

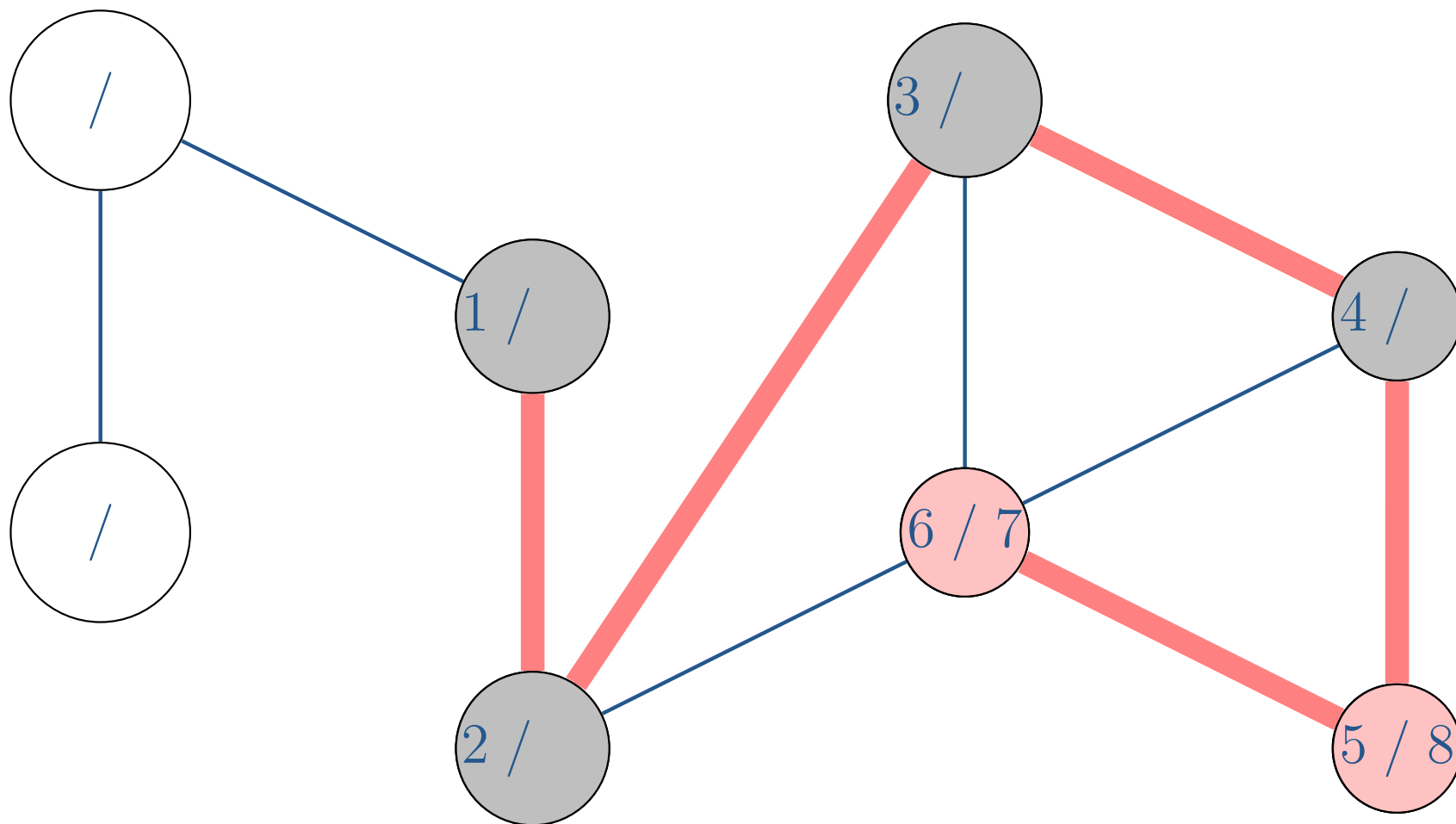
DFS – příklad

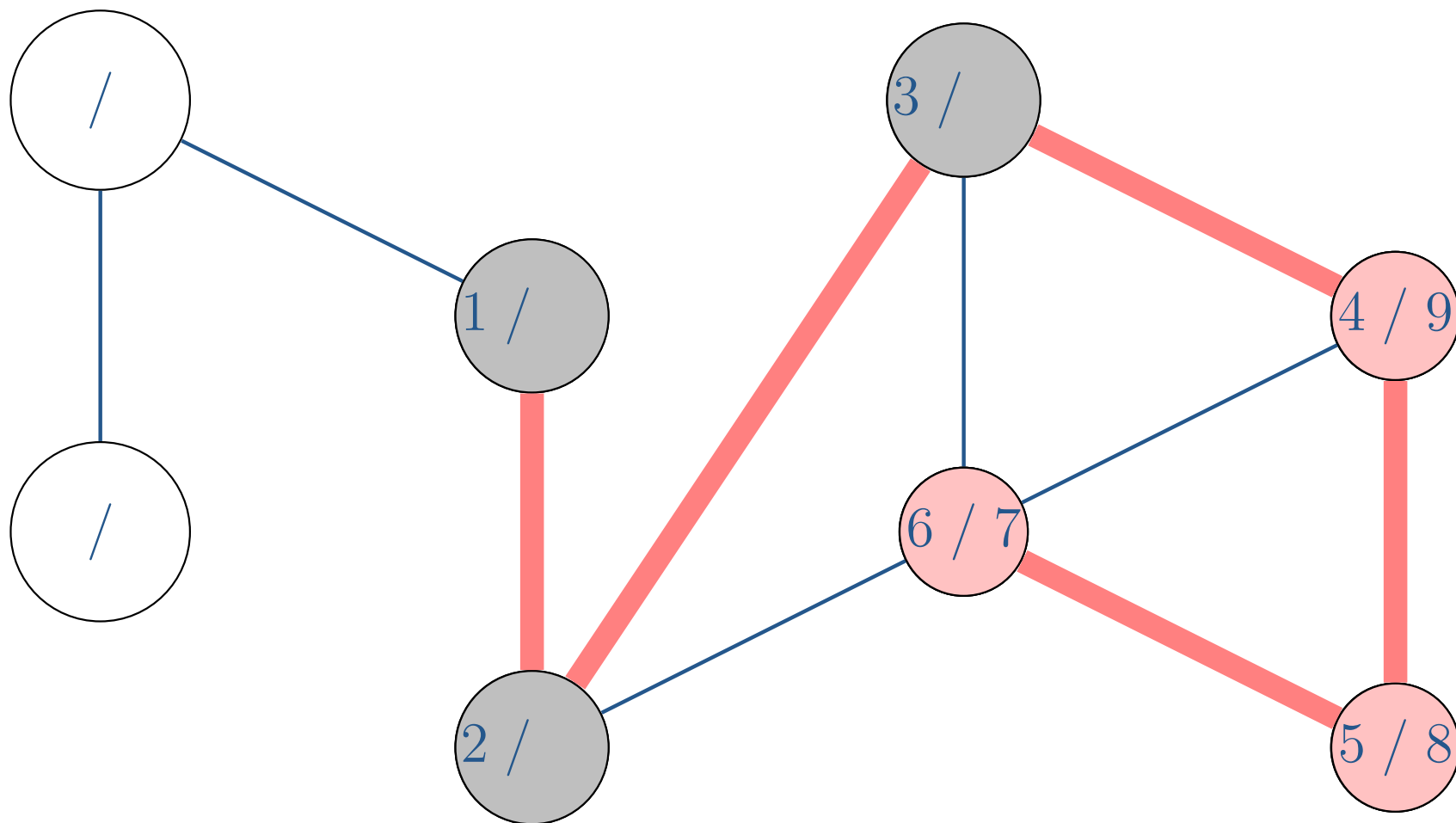
DFS – příklad

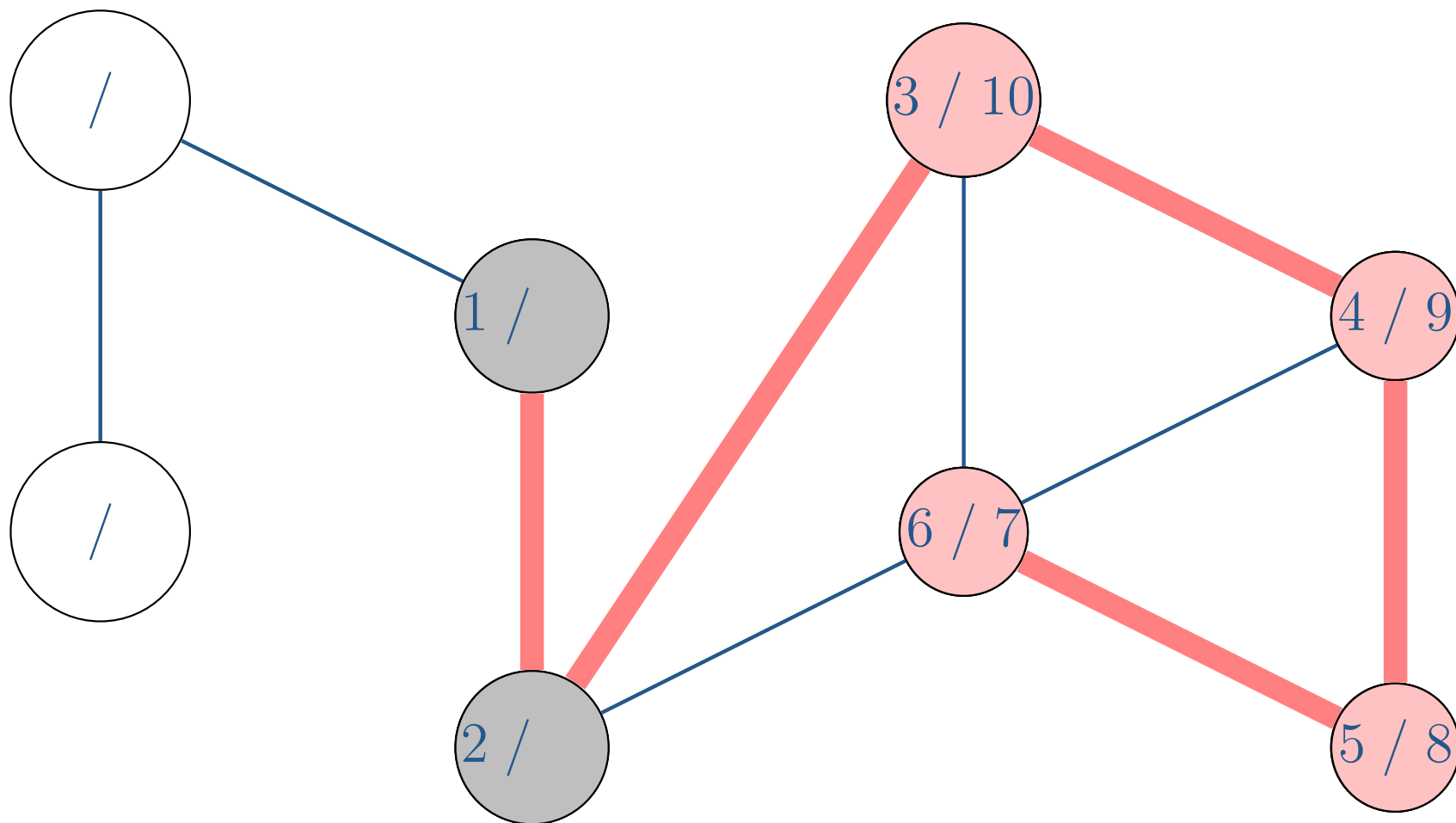
DFS – příklad

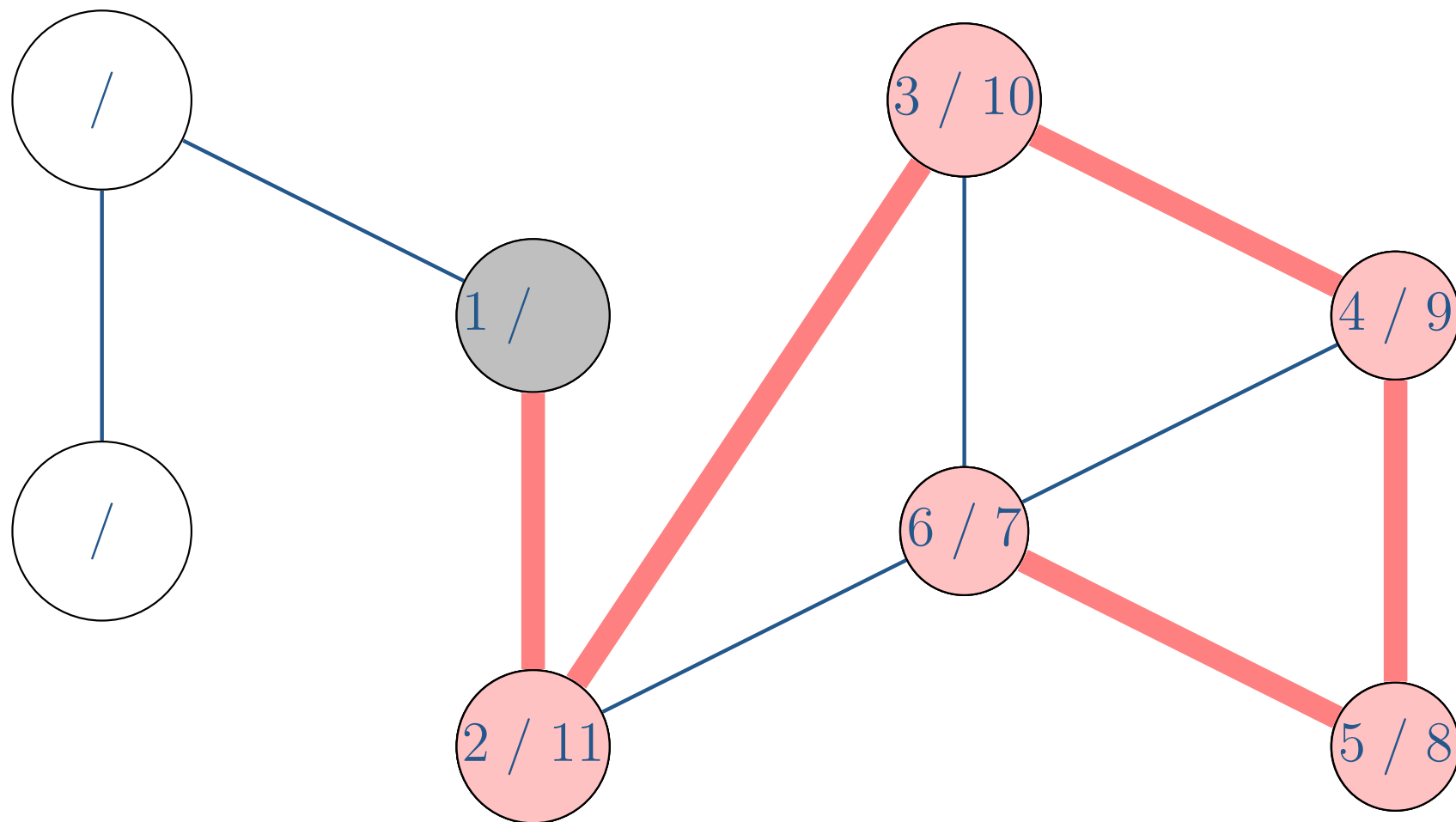
DFS – příklad

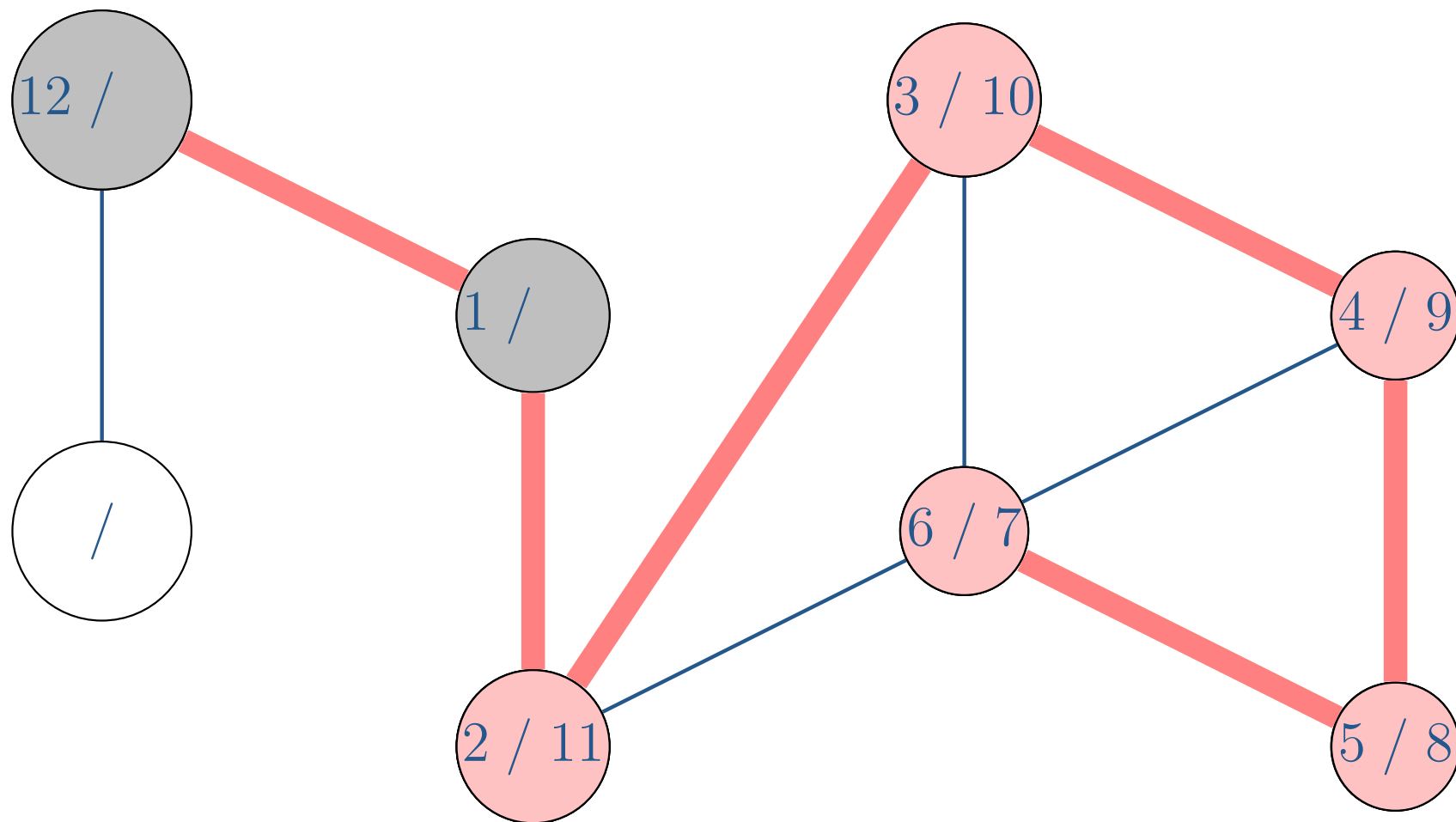
DFS – příklad

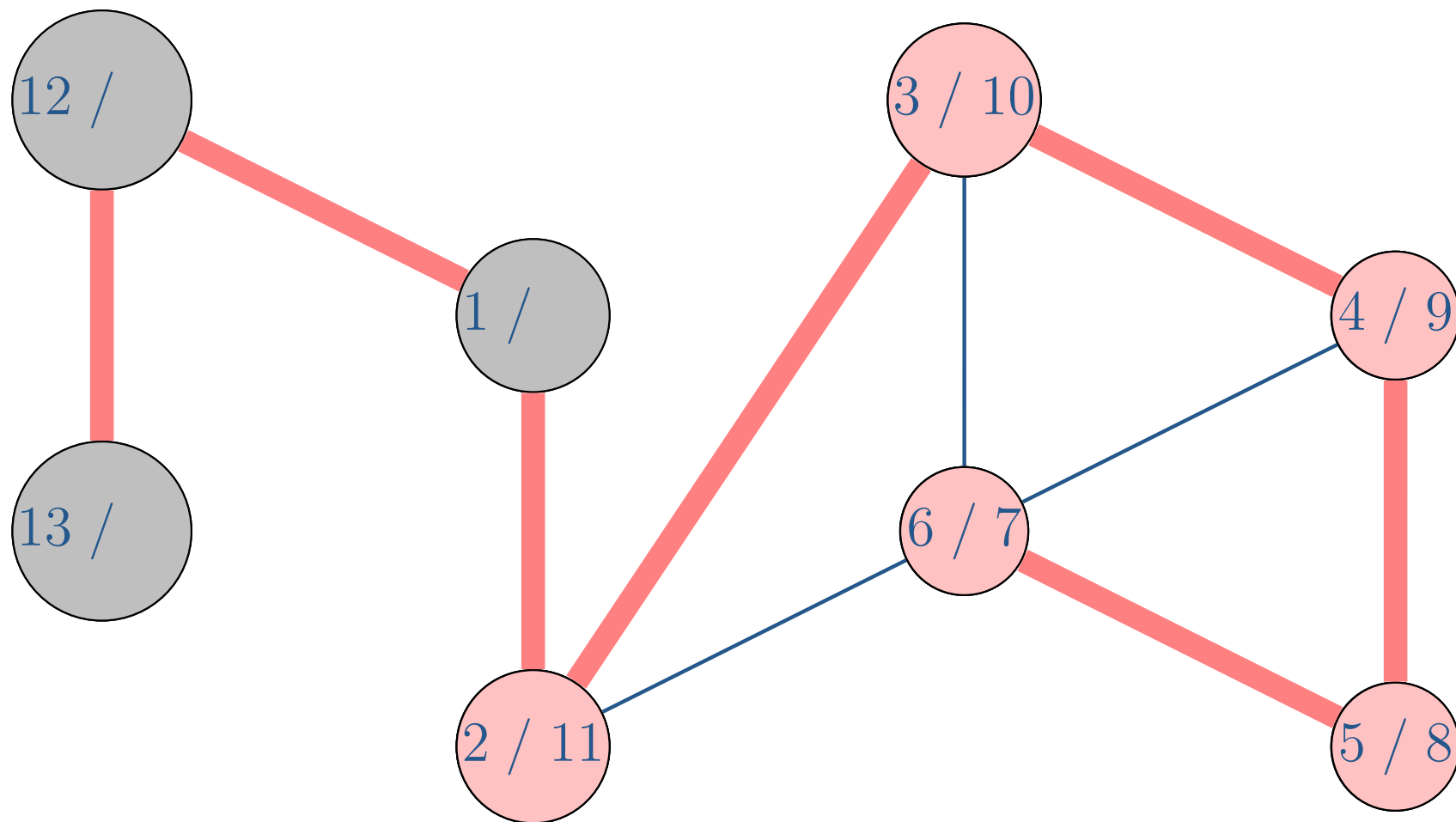
DFS – příklad

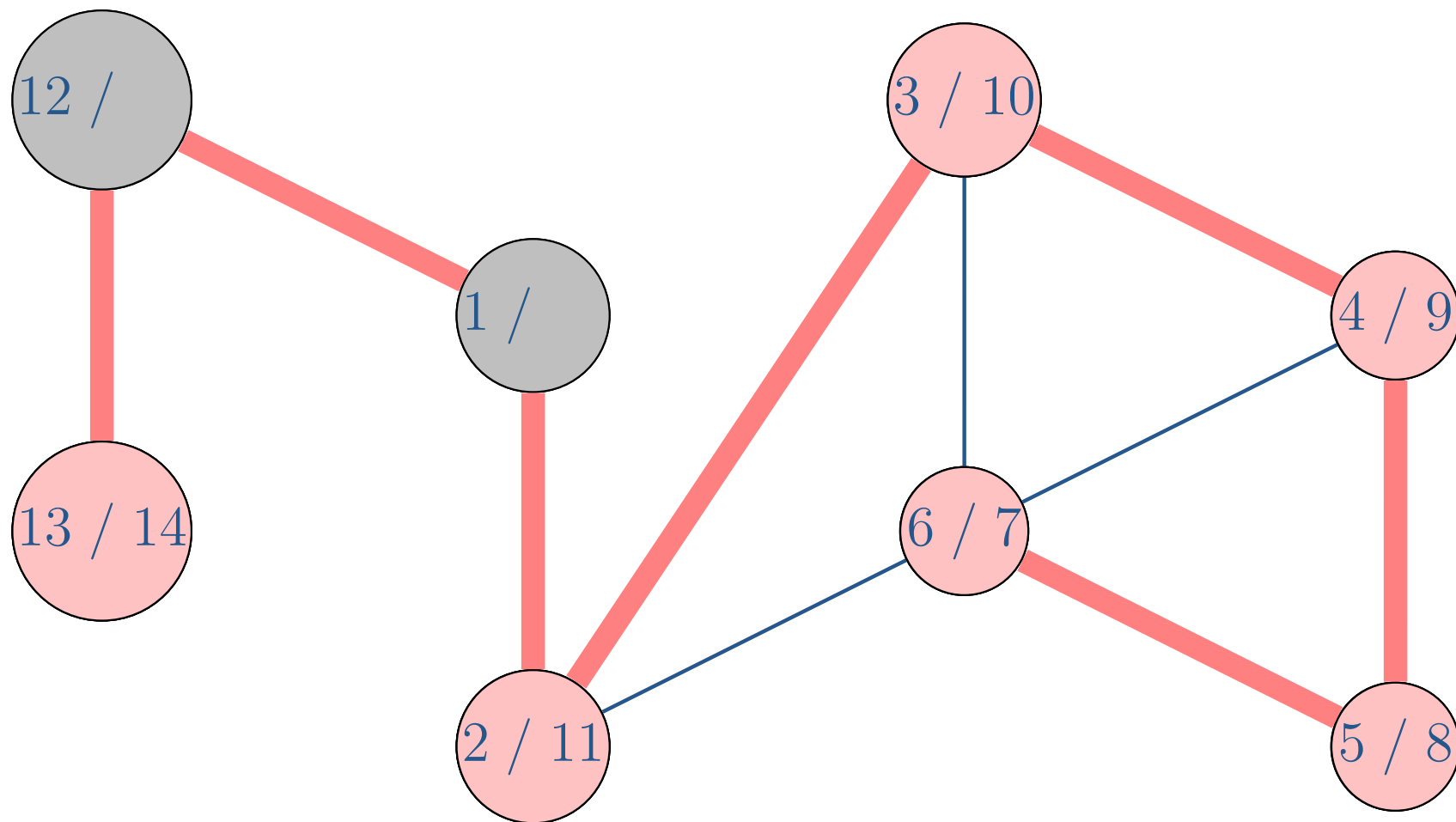
DFS – příklad

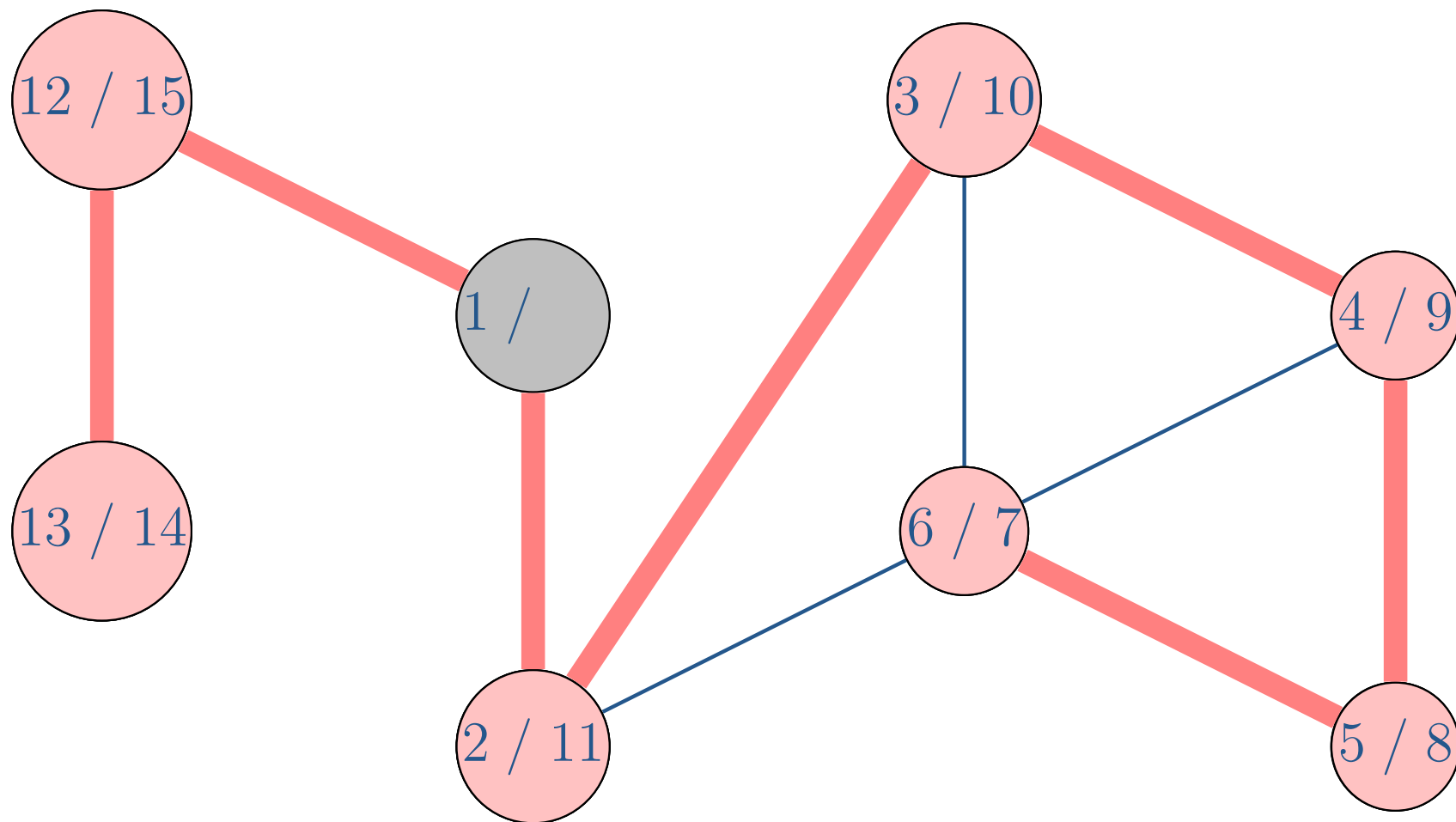
DFS – příklad

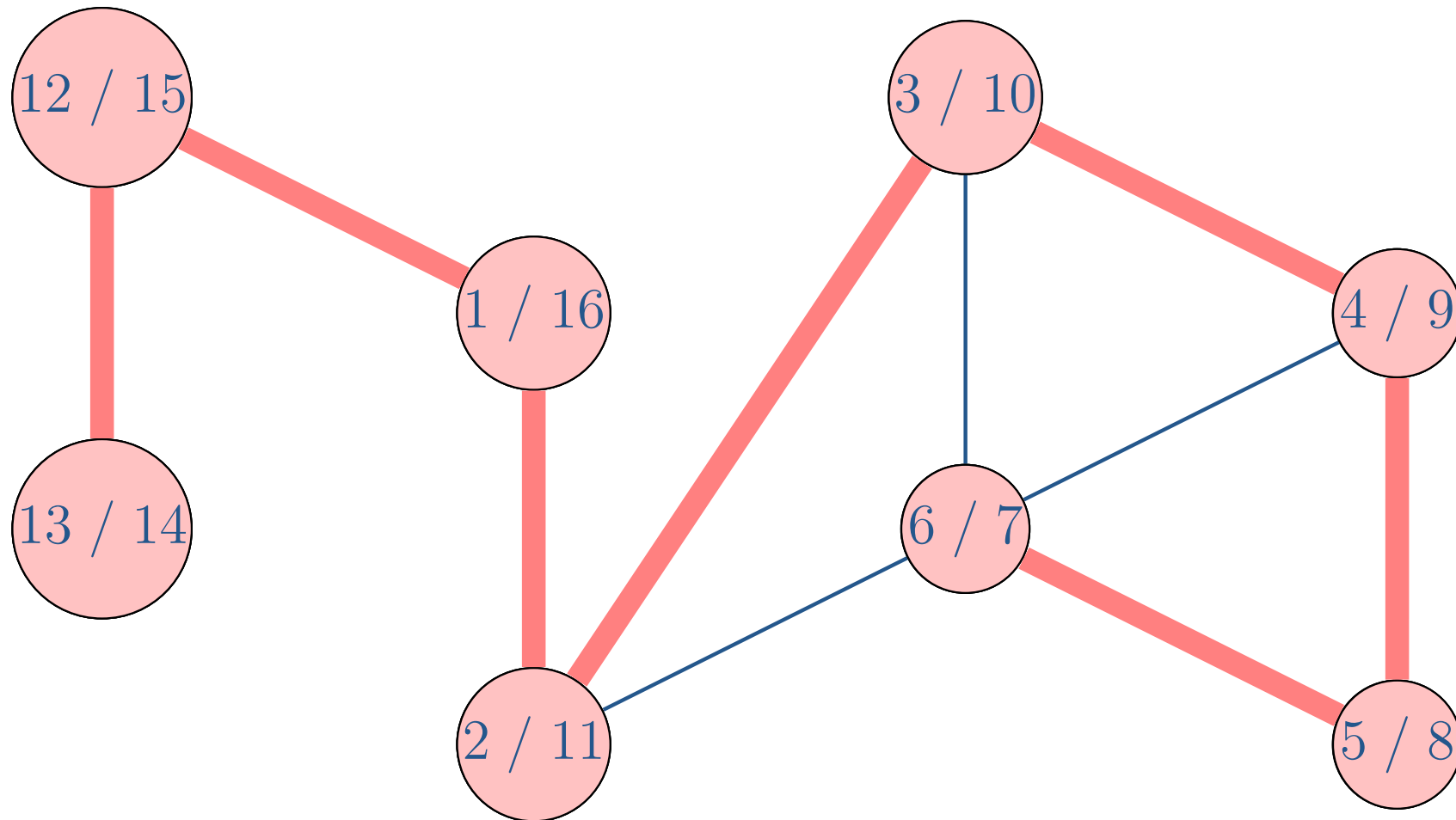
DFS – příklad

DFS – příklad

DFS – příklad

Jaká je složitost DFS?

DFS(G, s)

```
1  for KAŽDÝ VRCHOL  $u \in V$ 
2      do  $color[u] \leftarrow WHITE$ 
3           $\pi[u] \leftarrow NIL$ 
4   $time \leftarrow 0$ 
5  DFS-VISIT( $s$ )
```

DFS-VISIT(u)

```
6   $color[u] \leftarrow GREY$ 
7   $time \leftarrow time + 1$ 
8   $d[u] \leftarrow time$ 
9  for KAŽDÝ VRCHOL  $v \in Adj[u]$ 
10     do if  $color[v] = WHITE$ 
11         then  $\pi[v] \leftarrow u$ 
12             DFS-VISIT( $v$ )
13   $color[u] \leftarrow BLACK$ 
14   $time \leftarrow time + 1$ 
15   $f[u] \leftarrow time$ 
```

Analýza složitosti DFS

- Inicializace na řádcích 1–3 zabere čas $\Theta(n)$.
- Funkce $\text{DFS-VISIT}(v)$ je volána pouze pro bílé vrcholy a první věc, kterou udělá, je jejich obarvení na šedo. Je tedy volána nejvýše jednou pro každý vrchol $v \in V$.
- Pro každý vrchol v je cyklus 9–12 prováděn $|Adj[v]|$ -krát.
- Jelikož $\sum_{v \in V} |Adj[v]| = \Theta(m)$, je celková cena řádků 9–12 $O(m)$.
- Není-li totiž G souvislý, do některých vrcholů se vůbec nedostaneme.
- Celková složitost je tedy $O(m + n)$.

Nejkratší cesty z jednoho do všech vrcholů

- Máme ohodnocený orientovaný graf $G = (V, E)$ s váhovou funkcí $w : E \rightarrow \mathbb{R}$.
- **Cena cesty** $p = \langle v_0, v_1, \dots, v_k \rangle$ je suma $w(p) = \sum_{i=1}^k w(v_{i-1}, v_i)$.
- **Cena nejkratší cesty** z u do v je
 - $\delta(u, v)$ – minimum $w(p)$, pokud existuje cesta p z u do v ,
 - ∞ jinak.
- **Nejkratší cesta** z u do v je pak libovolná cesta p z u do v s minimální cenou $\delta(u, v)$.
- Varianty nejkratší cesty
 - **Ze všech vrcholů do jednoho** – převrátíme orientaci hran
 - **Z jednoho do jednoho**
 - **Ze všech do všech**
 - Graf se zápornými hranami (bez dosažitelného záporného cyklu)

Dijkstrův algoritmus

$d[v]$ – odhad nejkratší cesty

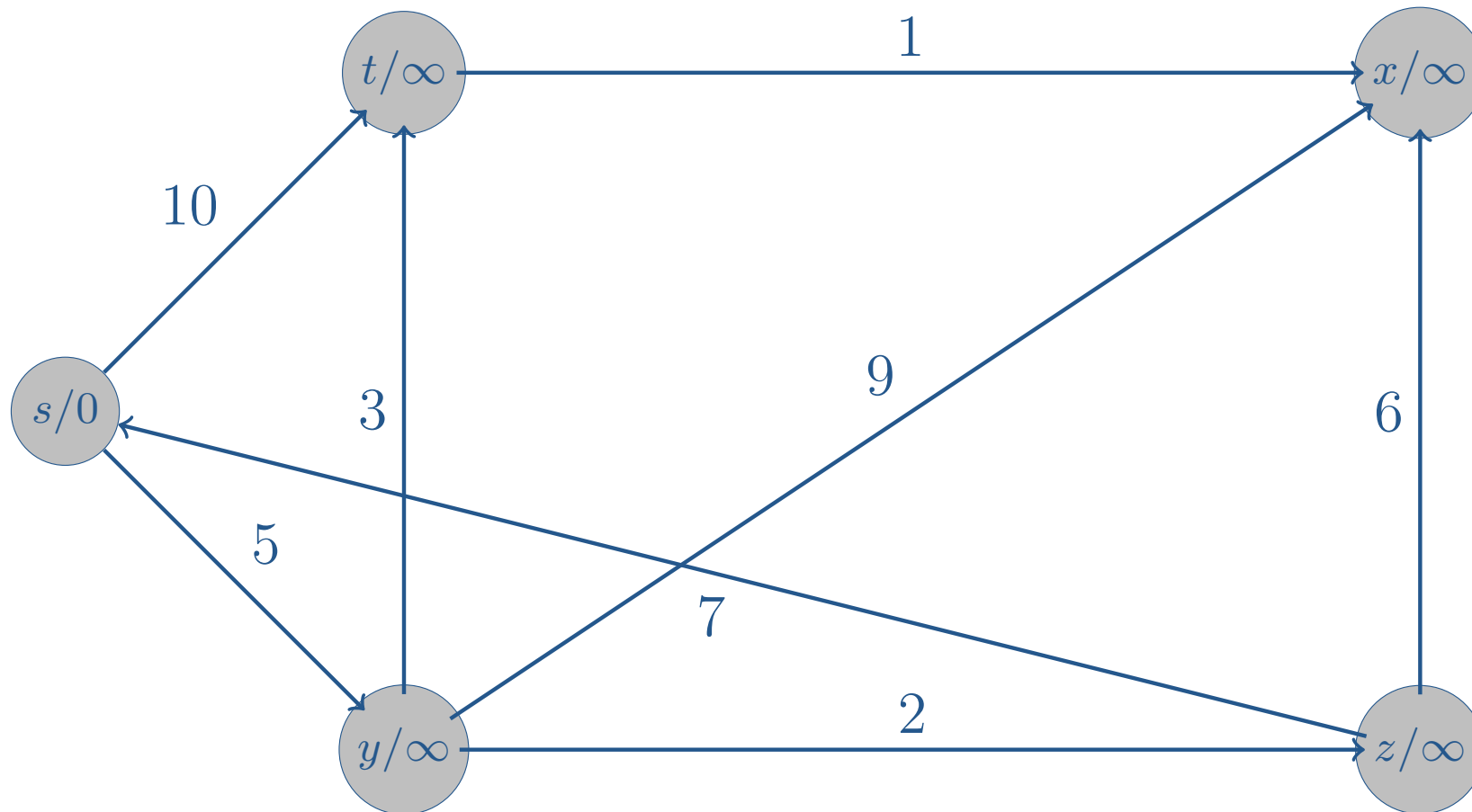
S – vrcholy s vypočtenou nejkratší vzdáleností od s

Q – prioritní fronta (na začátku prvek s min. d -hodnotou)

DIJKSTRA(G, w, s)

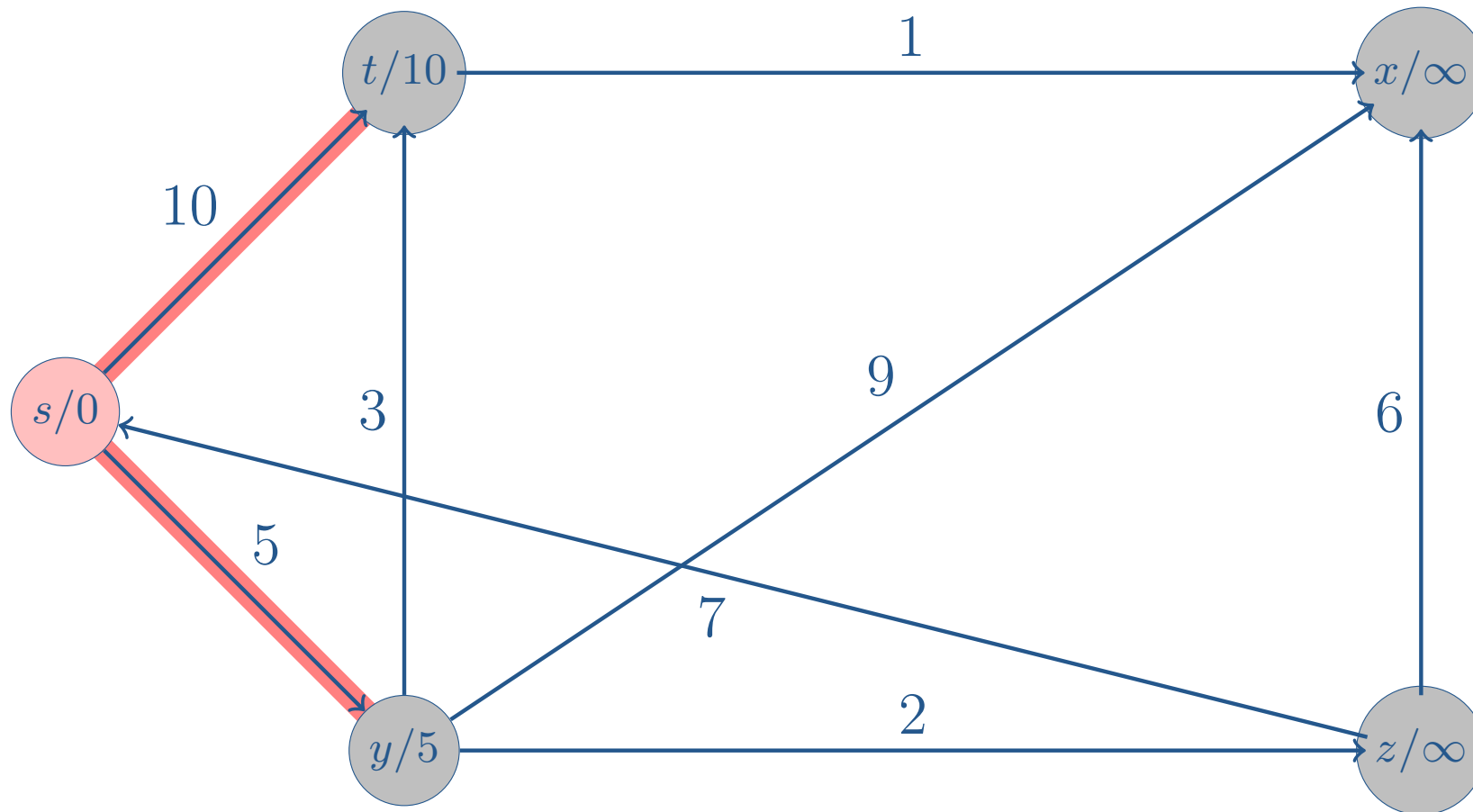
```
1  for KAŽDÝ VRCHOL  $v \in V$ 
2      do  $d[v] \leftarrow \infty$ 
3           $\pi[v] \leftarrow \text{NIL}$ 
4   $d[s] \leftarrow 0$ 
5   $S \leftarrow \emptyset$ 
6   $Q \leftarrow V$ 
7  while  $Q \neq \emptyset$ 
8      do  $u \leftarrow \text{EXTRACT-MIN}(Q)$ 
9           $S \leftarrow S \cup \{u\}$ 
10     for KAŽDÝ VRCHOL  $v \in \text{Adj}[u]$ 
11         do if  $d[v] > d[u] + w(u, v)$ 
12             then  $d[v] \leftarrow d[u] + w(u, v)$ 
13                  $\pi[v] \leftarrow u$ 
```


Dijkstrův algoritmus – příklad

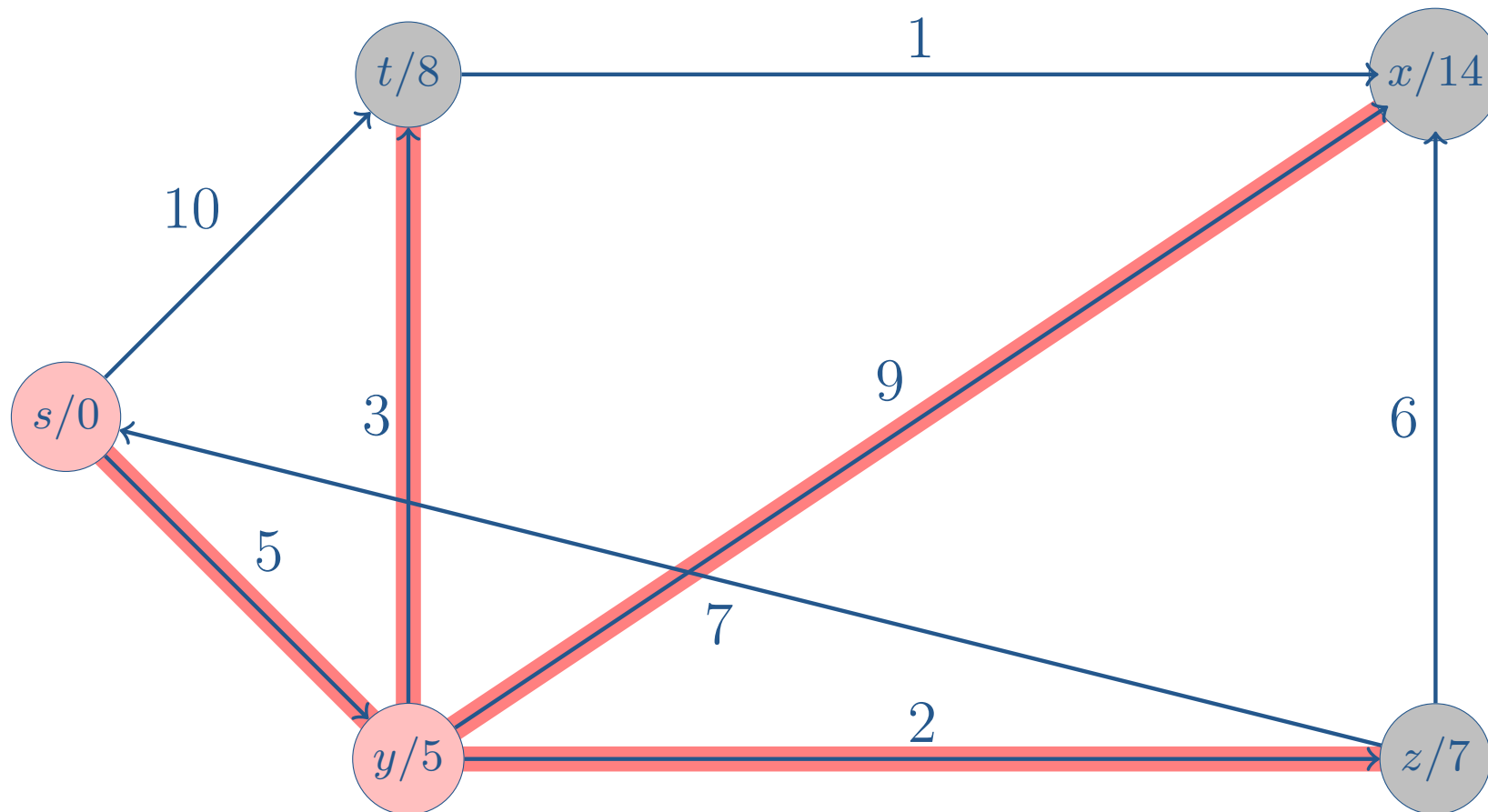
Označené vrcholy značí vrcholy z množiny S (min. vzdálenost spočítána).

Dijkstrův algoritmus – příklad

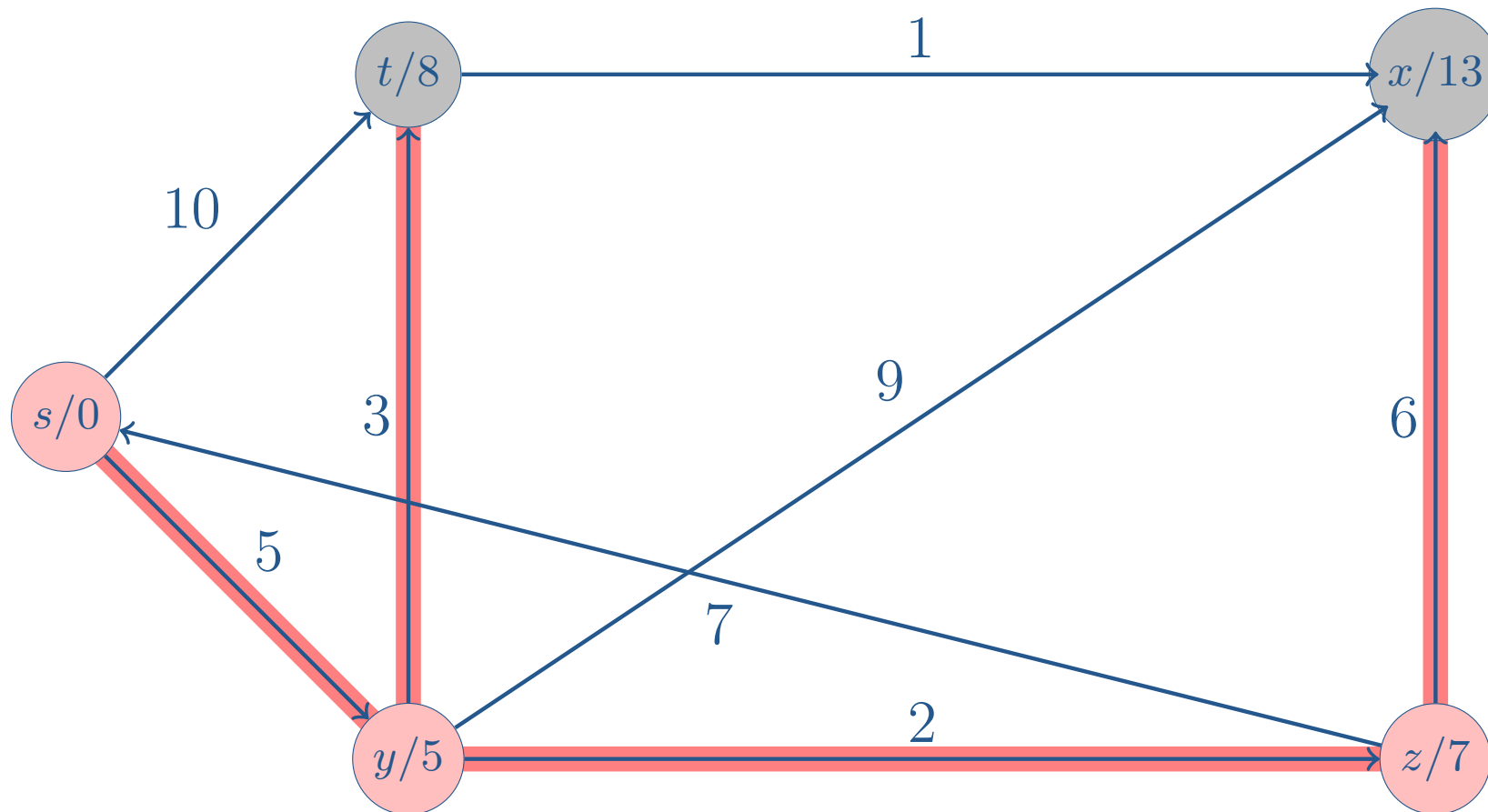
Označené vrcholy značí vrcholy z množiny S (min. vzdálenost spočítána).

Dijkstrův algoritmus – příklad

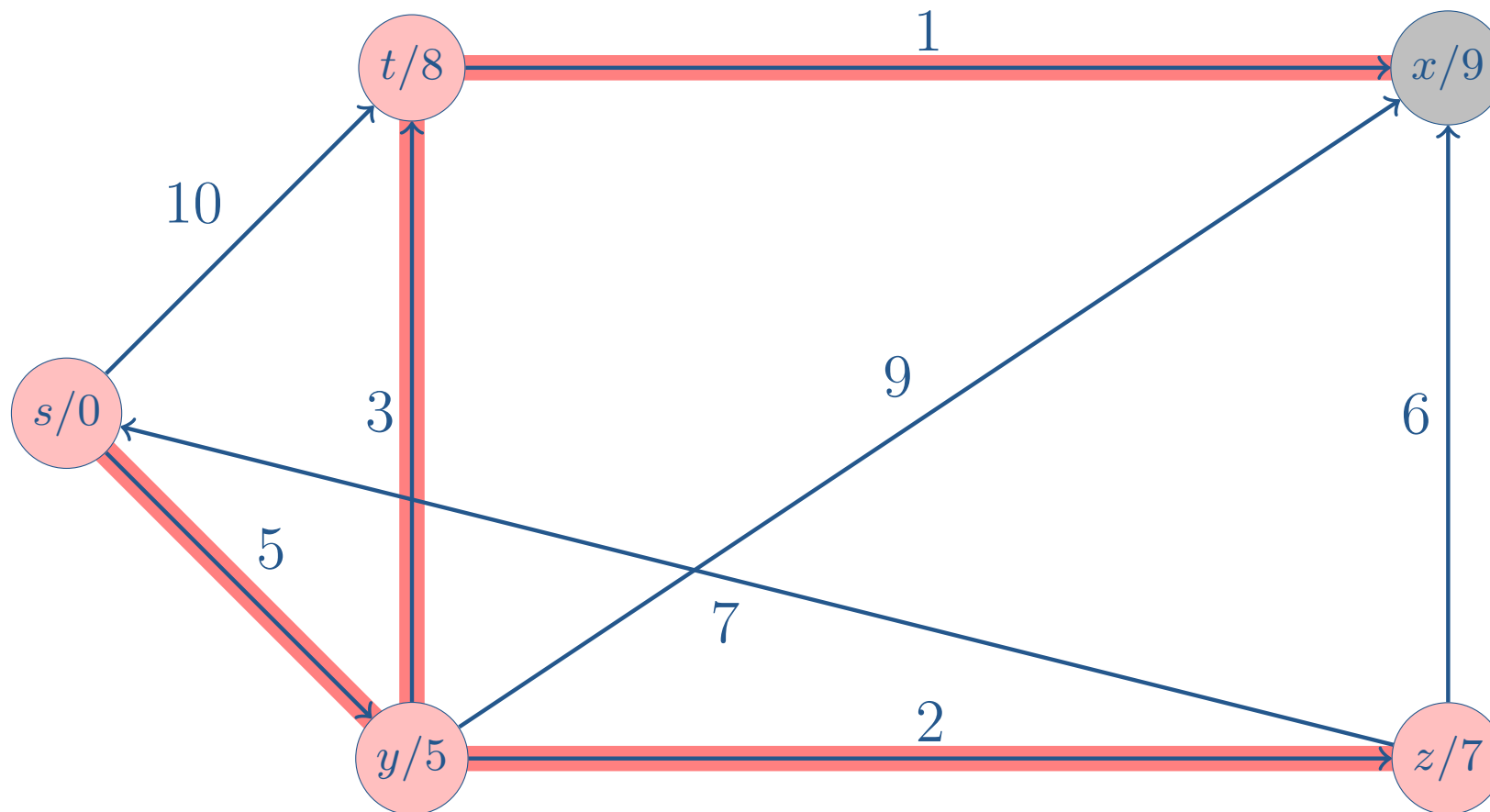
Označené vrcholy značí vrcholy z množiny S (min. vzdálenost spočítána).

Dijkstrův algoritmus – příklad

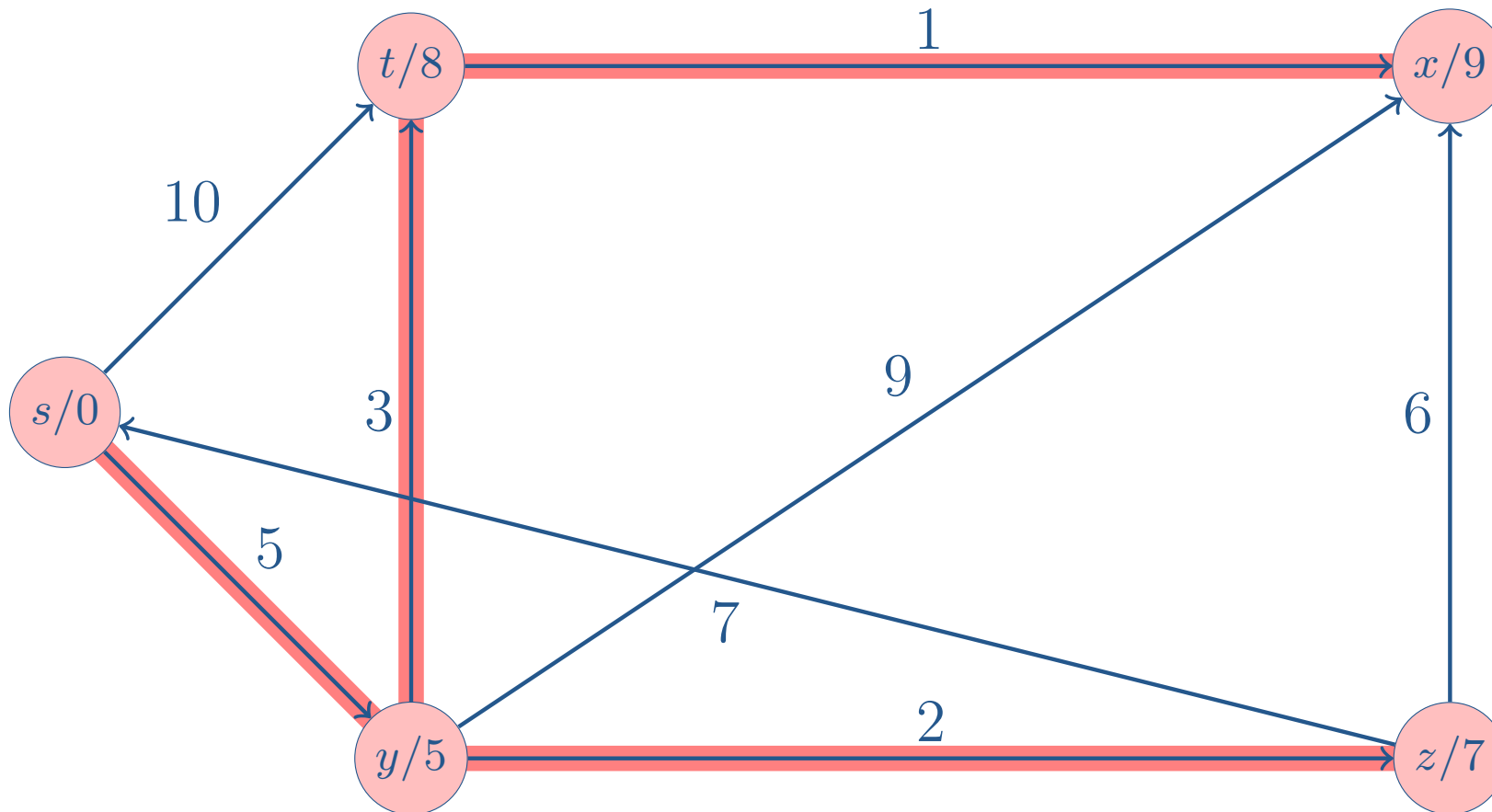
Označené vrcholy značí vrcholy z množiny S (min. vzdálenost spočítána).

Dijkstrův algoritmus – příklad

Označené vrcholy značí vrcholy z množiny S (min. vzdálenost spočítána).

Dijkstrův algoritmus – příklad

Označené vrcholy značí vrcholy z množiny S (min. vzdálenost spočítána).

Jaká je složitost Dijkstrova algoritmu?

$d[v]$ – odhad nejkratší cesty

S – vrcholy s vypočtenou nejkratší vzdáleností od s

Q – prioritní fronta (na začátku prvek s min. d -hodnotou)

DIJKSTRA(G, w, s)

```
1  for KAŽDÝ VRCHOL  $v \in V$ 
2      do  $d[v] \leftarrow \infty$ 
3           $\pi[v] \leftarrow \text{NIL}$ 
4   $d[s] \leftarrow 0$ 
5   $S \leftarrow \emptyset$ 
6   $Q \leftarrow V$ 
7  while  $Q \neq \emptyset$ 
8      do  $u \leftarrow \text{EXTRACT-MIN}(Q)$ 
9           $S \leftarrow S \cup \{u\}$ 
10     for KAŽDÝ VRCHOL  $v \in \text{Adj}[u]$ 
11         do if  $d[v] > d[u] + w(u, v)$ 
12             then  $d[v] \leftarrow d[u] + w(u, v)$ 
13                  $\pi[v] \leftarrow u$ 
```

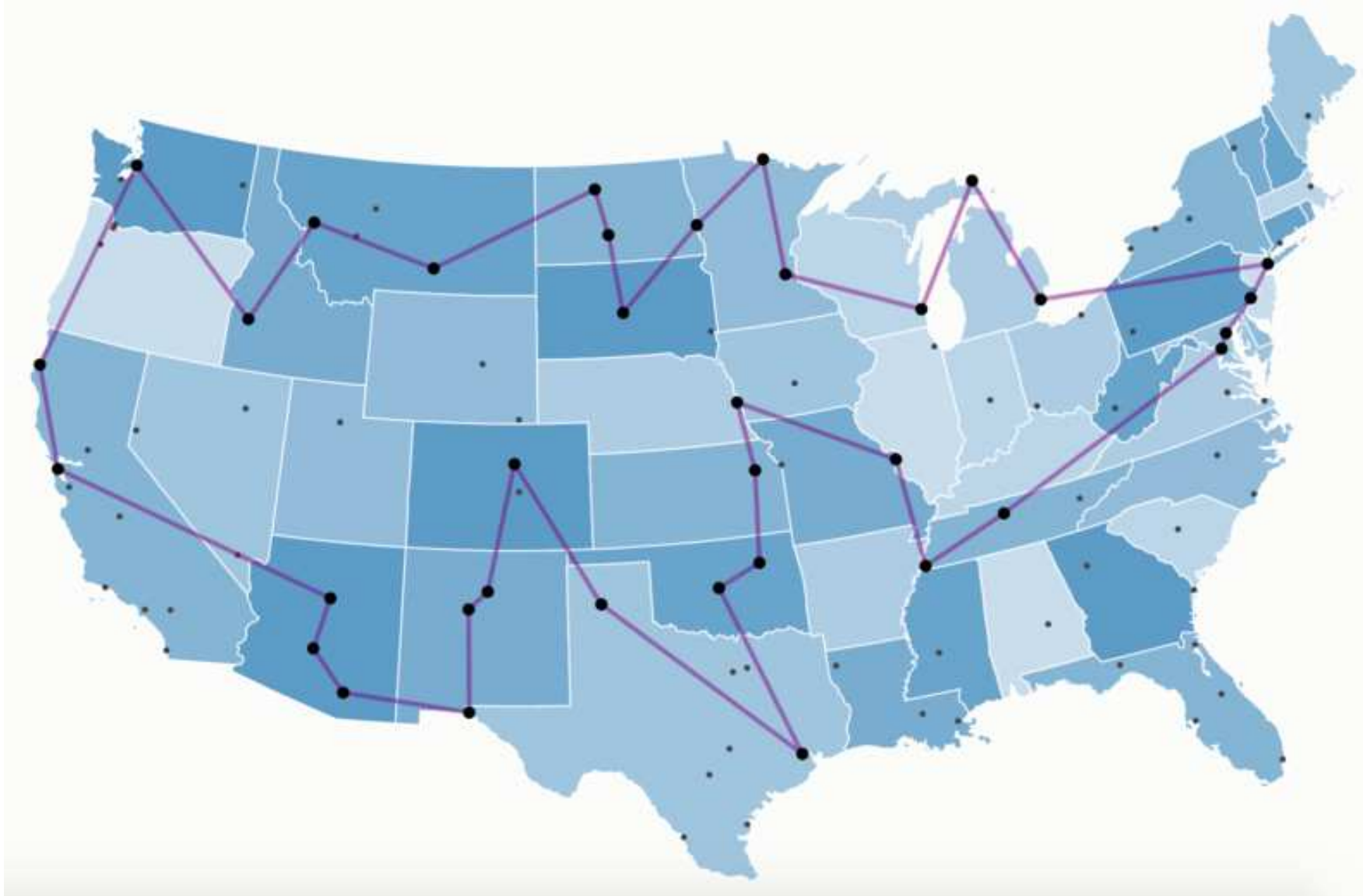
Analýza složitosti Dijkstrova algoritmu

- Inicializace (řádky 1 až 6) proběhne pro každý vrchol, tedy $O(n)$.
- Výběr minimálního prvku z fronty (řádek 8) se provede pro každý vrchol jednou, přičemž při implementaci prioritní fronty pomocí pole to bude v čase $O(n)$.
- Kontrola a případná aktualizace vzdálenosti $d[v]$ na řádcích 10 až 13 se provede pro každou hranu, tedy m -krát.
- Celkem tedy dostaneme $O(n^2 + m) = O(n^2)$.
- Při implementaci prioritní fronty pomocí binární či Fibonnaciho haldy lze složitost snížit na $O(n \log n + m)$.

Problém obchodního cestujícího

- Anglicky *Travelling Salesman Problem (TSP)*
- Máme n měst, která jsou spojena cestami o známých délkách.
- Úkolem je najít nejkratší trasu, která prochází všemi městy (každým právě jednou) a která se vrací do výchozího města.
- Z pohledu teorie grafů to znamená najít v ohodnoceném úplném grafu nejkratší Hamiltonovskou kružnici (prochází právě jednou všemi vrcholy).
- Ohodnocení hran může odpovídat
 - vzdálenostem mezi městy (nejkratší trasa),
 - času pro přesun z jednoho města do druhého (nejrychlejší trasa),
 - ceně cesty mezi městy (nejlevnější trasa).

Problém obchodního cestujícího – ilustrace

Řešení TSP hrubou silou (Brute-force)

- Vytvoříme seznam všech možných Hamiltonovských kružnic:
 - Začátek (a konec) je dán.
 - V prvním kroku máme na výběr z $|V| - 1$ měst.
 - Ve druhém z $|V| - 2$ měst.
 - ...
- Sečteme ohodnocení jejich hran.
- Vybereme kružnici s nejnižším ohodnocením.

Analýza složitosti

- Celkem existuje $(|V| - 1)!$ kružnic.
- Každá kružnice má $|V|$ hran.
- Je tedy třeba zpracovat $|V|!$ hran – $O(n!)$.

Je to hodně nebo málo?

Řešení hrubou silou – náročnost výpočtu

Předpokládejme rychlost zpracování 1 000 000 000 hran za sekundu.

Vrcholů	Hran ke zpracování	Čas výpočtu
5	120	120 ns
10	3 628 800	3,6 ms
15	$1,3 \cdot 10^{12}$	22 minut
20	$2,4 \cdot 10^{18}$	77 let
25	$1,6 \cdot 10^{25}$	492 milionů let

Zhodnocení

- Hrubou silou se dá TSP rozumně řešit maximálně pro 17 měst (4 dny).

Held-Karpův algoritmus

- Využívá dynamické programování s rozdělením problému na podproblémy a uchováváním mezivýsledků.
- Jeho časová složitost je však stále velká $O(n^2 * 2^n)$.
- Přičemž značná je i jeho paměťová složitost $O(n * 2^n)$.

Vrcholů	Čas výpočtu	Potřebná paměť
10	0,1 ms	10 kB
20	0,4 s	20 MB
30	16,1 s	30 GB
40	20,4 dne	40 TB
50	89 roků	50 PB

- S tímto algoritmem jsme TSP schopni rozumně řešit až pro 38 měst (4,5 dne a 9,5 TB paměti).
- Další známé algoritmy již složitost řešení TSP významněji nezlepšují.

TSP je teoreticky zajímavý problém

- Jedná se o **NP-úplný** (angl. *NP-complete*) problém.
- NP znamená řešitelný nedeterministicky v polynomiálním čase.
- Libovolný NP problém lze v polynomiálním čase převést na NP úplný.
- Další NP-úplné problémy:
 - SAT – splnitelnost logických formulí v CNF
 - Klika – existuje úplný podgraf s k vrcholy?
 - Problém batohu – maximalizace hodnoty věcí v batohu při respektování jeho nosnosti
 - Problém dvou loupežníků – lze skupinu čísel rozdělit na dvě podskupiny tak, aby jejich součet byl stejný?
 - ...
- Více v předmětech Teoretická informatika (TIN) a Složitost (SLO).

Praktické vypořádání se (nejen) s TSP

Jak se tedy vypořádat s problémy jako je TSP?

Praktické vypořádání se (nejen) s TSP

Jak se tedy vypořádat s problémy jako je TSP?

Rezignujeme na nalezení zaručeně nejlepšího řešení a snažíme se v daném čase a s danou pamětí najít co nejlepší řešení – **optimalizační problém**.

Praktické vypořádání se (nejen) s TSP

- Heuristické algoritmy
 - Nejbližší soused (*Nearest Neighbor*) – vybírá nejbližší město
 - Nejbližší vložení (*Closest Insertion*) – na obou koncích dočasné cesty
 - Geometrický algoritmus (*Geometric Algorithm*) – do konvexní obálky postupně přidává vnitřní města, a to s co nejnížší cenou (největším úhlem)
 - ...
- Pravděpodobnostní algoritmy
 - Metoda MonteCarlo
 - Simulované žíhání (*Simulated Annealing*)
- Genetické algoritmy – inspirace přirozeným výběrem
- Mravenčí kolonie (Ant Colony) – inspirace mravenci a feromony
- Více v předmětech Základy umělé inteligence (IZU), Aplikované evoluční algoritmy (EVO) a Biologií inspirované počítače (BIN).

Paralelní algoritmy

- Sekvenční algoritmy mají své limity.
- Dnes jsou však běžně dostupné paralelní výpočetní systémy:
 - Vícejádrové procesory (multi-core)
 - Víceprocesorové paralelní systémy se sdílenou pamětí
 - Distribuované výpočetní systémy
 - Grafické karty (GPU)
 - Programovatelná hradlová pole (FPGA)
 - ...
- Máme-li dost procesorů, můžeme snížit i třídu časové složitosti.
- Například paralelní Bubble sort s $n/2$ procesory má složitost $O(n)$.
- Ne vždy je však paralelizace snadná (synchronizace).
- Více v předmětu Paralelní a distribuované algoritmy (PRL).

Souběžný přístup k datovým strukturám (1/2)

- Vezměme si třeba dvojsměrně vázaný lineární seznam a souběžné provedení operací DLL_INSERTAFTER a DLL_DELETEAFTER různými vlákny.

Souběžný přístup k datovým strukturám (1/2)

- Vezměme si třeba dvojsměrně vázaný lineární seznam a souběžné provedení operací DLL_INSERTAFTER a DLL_DELETEAFTER různými vlákny.
- Bez vzájemné synchronizace vláken může seznam skončit v nekonzistentním stavu nebo může dojít k odkazu přes NULL ukazatel.

Souběžný přístup k datovým strukturám (2/2)

- Můžeme před zahájením operací získat zámek pro celý seznam.
- Jenže kde pak máme výhodu paralelního přístupu?!
- Tak co zamknout jenom prvky, se kterými se pracuje?

Souběžný přístup k datovým strukturám (2/2)

- Můžeme před zahájením operací získat zámek pro celý seznam.
 - Jenže kde pak máme výhodu paralelního přístupu?!
 - Tak co zamknout jenom prvky, se kterými se pracuje?
-
- Jistě, ale pozor na pořadí zamykání (jinak hrozí **deadlock**).
 - A také na efektivitu (paměť pro zámkové operace zamykání navíc).
 - Např. v Javě jsou datové struktury, se kterými lze bezpečně pracovat paralelně (thread-safe).
 - Také se uvažuje o transakčních pamětech (zkusíme a když se operace nepovede, odvoláme ji a zkusíme později znovu).

Použité zdroje

- Z. Křivka, T. Masopust: Grafové algoritmy. FIT VUT, 2017.
- <http://examples.gurobi.com/traveling-salesman-problem/>
- <http://www.mathematics.pitt.edu/sites/default/files/TSP.pdf>